

Štev. 2. Leto V. Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Crnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Narodni banki v Novem mestu 616-T-181. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje in Novo mesto

STONE PIRC, predsednik Okrajne zadrugne zveze Novo mesto:

Pred letnimi občnimi zbori kmetijskih zadrug

Le prav kratak čas nas še loči od letnih občnih zborov naših zadrug, zato se mi zdi potrebno povedati nekaj misli o delu upravnih odborov v zadrugah glede na bližnje zadružno skupščine, na katere se morajo upravni in nadzorni odbori temeljito pripraviti. Kajti občni zbor sleherne kmetijske zadruge bo, in tudi mora biti, izredno pomenljiv dogodek za zadruženike. Na njem bodo slišali obračun in pregled izvršenih sklepov, sprejetih na zadnjem občnem zboru, postavili pa tudi nove naloge in določili nove smernice za nadaljnji precvet zadruženega delovanja in utrjevanja.

V pripravah za občne zbere kmetijskih zadrug je zlasti važna vloga Socialistične zveze delovnega ljudstva in drugih množičnih organizacij. Stopiti morajo v stik s kmetijskimi proizvajalci in pretrpeti z njimi uspehe kakor ne uspehe zadruge v letu 1953 in se pogovoriti tudi o vzkolkih, ki so delo zadruge morebiti zavirali. Te vrste pretres bo izredno koristen in bo pomagal določiti najboljše smernice za bodoče delo zadruženikov, kakor tudi vseh kmetijskih proizvajalcev. S povezovalno, enotnostjo in naporu vseh naših delovnih ljudi smo izredno boljše naše gospodarske in politične pozicije in uspešno gradimo socializem, prav tako povezanost in skupno prizadevanje je pa potrebno tudi med zadruženiki, SZDL in ostalimi množičnimi organizacijami, če hočemo, da bodo kmetijske zadruge uspešno delale, se razvijale in rasle, če hočemo, da bodo zadruge res močan gospodarski činitelj na vasi, ki bodo koristile svojim članom in vsej naši družbeni skupnosti.

Osnovno delo, ki ga morajo opraviti odbori zadrug pred zadružno skupščino, je podrobna analiza vse zadruženega dejavnosti. Ko je pravilno in temeljito opravljena inventura, sledi zelo važna delo: sestava bilanc. Bilance bodo pokazale, kako je zadružno vodstvo v letu 1953 gospodarilo, v koliko mu

je uspelo dvigniti premoženje zadruge in koliko je to vplivalo zlasti na najvažnejšo nalogo naše zadruge — pospeševanje kmetijske proizvodnje, bodisi na skupnih zadruženih objektih, bodisi na posameznih gospodarstvih članov-zadruženikov.

Realno sestavljena bilanca bo torej zrcalo poslovanja zadruge, zato mora biti točno analizirana v poročilu upravnega odbora. Same številke članstva ne bodo toliko zanimive, pač pa jih bo zanimal končni uspeh — pribitek zadruge in nadrobni pregled vsega poslovnega leta.

Ce bo upravni odbor vestno in vsestransko preučil članom delo poedinih področij in uredil trud, ki je bil potreben, če bo kritiziral napake, ki so povzročile večjo ali manjšo izgubo, lažje ali hujše ovire pri izvajanju nalog in sklepov zadnjega občnega zbora in v poedinih seji upravnega odbora, če bo razčlenil stanje članstva in spremembo v članskem staležu med letom, s tem, da bo navedel na novo sprejete člane, imenoval vzroke, zakaj je bil kdo izključen ali je sam izsto-

pil, če bo pojasnil ugoden vpliv dviganja deležev in jamstva, pa tudi težave finančnega poslovanja zaradi borbe za obratne in investicijske kredite, skratka, če bo občni zbor vse to zajel in obravnaval, se člani res ne bodo dolgočasili. Radi bodo posegali v razpravljanje ter dajali pametne in koristne predloge, tako o kadri pravi morebitnih napak, kakor o smernicah za še uspešnejše delo.

Skrb za pravilni razvoj pospeševalnih odsekov, kot osnovne panoge v kmetijski zadruzi, bo gotovo narekovala občnemu zboru, da vnese v delo nekatere spremembe, ki jih terjajo potrebe skupnosti in poedincev-zadruženikov.

Temeljito in živahno naj občni zbor pretrese poslovanje zadruženih posestev, poslovanje trgovine in odkupa, poslovanje obrtnih in industrijskih obratov in kreditne službe, posebej še poslovanje zadruženih odborov: strojnega, živinorejskega, semenskega-poljedelskega, sadjarsko-vinogradniškega in gozdarskega.

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Nov most v Straži izročen svojemu namenu

V torek popoldne, 5. januarja so slovesno izročili svojemu namenu nov železobetonski most čez Krko v Straži, ki ga je zgradilo v skoraj rekordnem času (9 mesecev) splošno gradbeno podjetje PIONIR iz Novoga mesta. Novi most je zgrajen na istem kraju, kjer je stal prejšnji, je pa znatno širši in trdnjši. Dolg je 87 metrov, širok 8.40 m, nosilnost pa je 60 ton. Za most so porabili 168 vagonov različnega gradiva, od tega samo cementa 184 ton ali nad 18 vagonov. Preden so pričeli z gradnjo, so morali odstraniti iz vode nad 500 kubčnih metrov železobetonskih ostankov starega mostu.

Otvoritev mostu so se udeležili poleg vodilnih ljudi podjetja PIONIR in zastopnikov Sekcije za vzdrževanje cest LRS, projektanta ing. Kadunca in drugih tudi predstavniki OLO Novo mesto, okrajnega komiteja, občinskih ljudskih odborov Straži in Dolenjske Toplice ter zastopniki množičnih organizacij. Simbolična trakova na mostu je prebral predsednik gospodarskega sveta OLO Novo mesto Maks Vale. Slovesno gradbeno podjetje PIONIR, ki je prvič gradilo objekt take vrste, je dokazalo, da lahko prevzame v izvršitev tudi taka gradbena dela.

VREME

Za čas od 15. do 22. januarja Konec tega tedna padavine (ponekod celo dež, pozneje povodni sneg). Prve dni drugega tedna nekaj časa sneg, od srede naprej suho in jasno, a zelo mrzlo vreme.

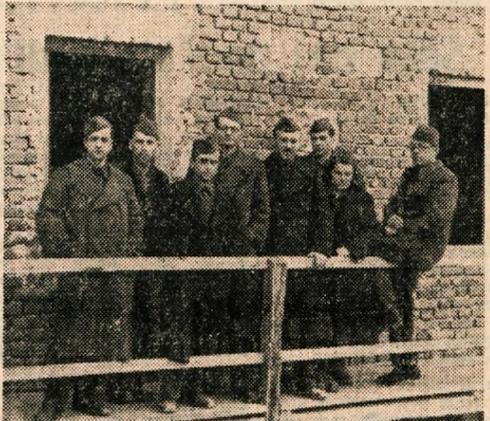
Desetletnica znanstvenega inštituta Osvobodilne fronte

12. januarja je poteklo deset let, odkar sta predsednik in sekretar IO OF podpisala odlok o ustanovitvi Znanstvenega inštituta. Direktor Inštituta je bil vseučiliški profesor in sedanjí rektor ljubljanske univerze dr. Fran Zwitter. Naloga te ustanove je bila, da zbere znanstvene delavce, ki so bili v vrstah Osvobodilne fronte in naše partizanske vojske. Ti naj

rice preko Dolenjske in Gorenjske do Koroške in Stajerske. Znanstveni inštitut si je urezil mrežo svojih sodelavcev po vseh osvobojenih in po naši vojski kontroliranih pokrajinah, bil v

arhivom. Našim diplomatskim delegacijam na mirovni konferenci je pripravil potrebno argumentacijo in dokumentacijo prav tako iz Znanstvenega inštituta nastali Inštitut za manjšinska vprašanja v Ljubljani in Beogradu, direktor Inštituta pa je kot izvedenec sodeloval z ostalimi beno odporniško gibanje evropskojugoslovanskimi tovariši na konferencah v Parizu in Londonu, New Yorku in Moskvi. Sedanjí Inštitut za manjšinska vprašanja na univerzi v Ljubljani je prav tako kot Muzej narodne osvobodilne nadaljevalec dela, ki se je začelo 12. januarja 1944 v širnih in svobodnih gozdovih.

Zato je prav, da se naša javnost ustanovitve Znanstvenega inštituta s ponosom spominja.

Nekateri člani in sodelavci Znanstvenega inštituta v marcu leta 1944. Od leve proti desni: dr. D. Cvetkovič, dr. F. Škerl, L. Udé, dr. F. Zwitter, dr. L. Siencnik, J. Udovič, N. Kavcic in J. Jaro

bi zbirali vsa znanstvena dokumentacija osvobodilnega boja in naše revolucije ter bratni pripravljali gradivo, ki bo služilo našemu političnemu vodstvu takrat, ko bo potihnil bojni vihar in se bo borba za našo zemljo in našega človeka nadaljevala za dinamičnimi inštituti. Zato je Znanstveni inštitut, ki je imel svoj prvi sedež v baraki v gozdovih med Kočevjem in Kolpo, odkoder je na splomlad 1944 preselil na bazo med kočevskimi Rogom in Črmošnjicami, od vsega početka uravnal svoje delo predvsem v dveh smereh: Zbiral je gradivo za študij problemov naših meja, o naši Primorski, Beničkih Slovincih in Istri kakor tudi o Koroški in naši severni in severnozhodni meji sploh, po drugi strani pa zbiral ves dokumentarni material o našem osvobodilnem boju bodisi našega, zavezniškega ali sovražnega izvora. V baraki sredi svobodnih gozdov je nastajala dosti bogata znanstvena knjižnica, Inštitut pa je sprejel in hranil tudi dolžnostne izvide partizanske tiska, ki so ga izdajale naše tehnične, raztresene po vsej naši zemlji od Trsta in Go-

pismenih zvezah tudi v Ljubljano in Trstom, partizanski kurirji pa so mu prinašali pošto tudi s Stajerske, Gorenjske in Koroške. Znanstveni sodelavci, ki niso bili člani kolegijskega inštituta, so pošiljali Inštitutu študije in razprave, ki so se tikale vseh množično-političnih problemov, katerih reševanje je postalo aktualno z momentom popolne osvoboditve naše zemlje. Prav tako pa so tudi člani kolegijskega inštituta, ki so bili nekaterih pomembnih mest, ki so bile ustanovljene za Znanstvenim inštitutom (Študijska komisija, Verska komisija, Komisija za izgradnjo ljudske oblasti itd.).

Pomembno in važno delo, ki ga je opravljal Inštitut, ta edina tovrstna ustanova na jugoslovanskih tleh, kateremu pa tudi možkih narodov ne more postaviti ob stran podobne institucije, sedveda ni prenehalo z doseženo osvoboditvijo, temveč se je še s povečano intenzivnostjo nadaljevalo po osvoboditvi. Iz Znanstvenega inštituta se je razvil Inštitut narodne osvoboditve, ki mu je danes naslednik Muzej narodne osvoboditve v Ljubljani s svojo bogato biblioteko in dragoceno

KONFERENCA ATOMSKIH ZNANSTVENIKOV

New York, 13. jan. — V New Yorku je bila konferenca o uporabi atomske energije v miroljubne namene, ki ji je prisostvovala tudi več predstavnikov ameriških industrijskih in znanstvenih krogov. Konferenca je imela informativni značaj in je bila sklicana v skladu z nedavnim predlogom ameriškega predsednika o ustanovitvi mednarodne skupnosti za uporabo atomske energije v miroljubne namene.

LIPPMANOVE MNEJNE O »RAVNOTEŽJU SIL«

Washington, 13. jan. — Znanstveni komentator Lippman sklepa iz nedavne Eisenhowerjeve poslanice, da se je ameriška vlada odločila ukrepati na osnovi domneve, da velika strateška sprememba na svetu opravljajo ukrepe za prehod na mirovno gospodarstvo ZDA. Po njegovem mnenju sta oba veliki koalicijski — sovjetski blok in Atlantski pakt spoznali, da z oboroženim spopadom ne moreta rešiti spornih vprašanj. Dokler bo na obeh straneh nekakšno ravnotežje sil, mení Lippman, tudi ni verjetna velika vojna.

OBSODBE KOMUNISTOV V EGIPTU

Kairo, 13. jan. — Visoko egiptovsko vojaško sodišče je obsodilo sinoči 28 oseb zaradi komunistične dejavnosti. Obtožnica trdi, da so te osebe skušale osnovati ilegalno komunistično partijo Egipta in da so bile povezane z iransko kominformistično stranjo Tudeh. Deset oseb je obsodeno na 10 let zapor, ostali pa na 8 do 2 leti in na denarne kazni.

III. KONGRES ZKS BO DELOVNI KONGRES

O III. kongresu ZKS, ki bo letos spomladi v Ljubljani, so razpravljali 8. januarja člani Okrajnega komiteja ZKS v Novem mestu. Pogovorili so se o volitvah novih vodstev osnovnih partijskih organizacij, ki bodo v tem mesecu, in o občinskih konferencah članstva ZKS, ki bodo sledile po volitvah v OPO. Na 10 članov bodo osnovne organizacije ZKS izvolile po 1 delegata za okrajno konferenco, na kateri

bodo izvoljeni delegati za III. kongres.

Okrajni komitej je poudaril važnost volitev novih vodstev OPO. Sedaj je čas, da članstvo v organizaciji razčisti vsa morebitna nejasna vprašanja in neresene zadeve svoje organizacije. Marsikje ovira komuniste in organizacije birokratomizem v samih organizacijah. Del članstva še vedno ne razume, kaj se dogaja v naši družbi, ker tiči pregledoboko v birokratskem pojmovanju. Taki komunisti so prenehali biti najdelavnejša sila političnega življenja v svojem kraju. S tem, da mislijo da so samo oni nosilci napredne politike, pa postajajo tudi ovira razvoja socialističnih in demokratičnih odnosov.

Zato bo prav posebno važno, da sestavijo občinski komiteji ZKS izčrpne poglede svojega sodanega dela po II. kongresu ZKS in da na javnih sestankih to delo predložijo v pretres svojim

članom in ljudstvu svojega kraja. Vse prerado se vrte mnoge organizacije okoli drobnih vsakdanjih vprašanj, ne vidijo pa razvoja in potreb političnega življenja mesta in vasi. Analiza takih problemov naj bo na dobro pripravljenih občinskih konferencah osrednji predmet razpravljanja. Dejavnost komunistov pa mora biti vidna v konkretnem delu vsakega člana ZKS v vrstah članstva množičnih organizacij.

Člani okrajnega komiteja so na seji obširno razpravljali tudi o člankih Milovana Djilasa, ki jih je zadnje čase objavljval v Borbi. Dasi ravno ti članki niso bili nikak »direktivni material«, so začeli vnašati v vrste članov Zveze zmedo. Z mnogimi mislimi tov. Djilasa se člani OK ZKS Novo mesto ne strinjajo in jih odklanjajo (nekateri v celoti, druge kot preurjenjane), prav posebno pa tiste, ki nasprotujejo duhu sklepov VI. kongresa in II. plenarnega sestanka CK ZKJ.

OD TEDNA DO TEDNA

Od raznih priprav na pomembne mednarodne dogodke, ki smo jih omenili že prejšnji teden, niso v zadnjih dneh kaj preveč napredovali; mogoče so le nekatere stvari malo bolj razjasnile. V prvi vrsti gre seveda za berlinsko konferenco, do katere začetka preostaja le še deset dni.

Uvod za sestanke zunanjih ministrov štirih velesil so napravili visoki komisarji, ki so prevzeli nalogo, poiskati in sporazumeti se o poslopiju za razgovore svojih zunanjepolitičnih šefov. Lepo po vrsti se dan za dnem zberajo na sedeže sovjetske, potem ameriške in britanske, končno pa še francoske okupacijske uprave v Nemčiji. Menda so tudi sila priprizni drug do drugega, ali kakor se temu reče v diplomatskem jeziku: razgovori potekajo v prijateljskem vzdušju. In vendar do tega hipa (ko to pišemo) še niso navzlic vsej prijaznosti in razumevanju dosegli tistega, kar bi radi. Sovjetski zastopnik tišči v ospredje s svojim predlogom, naj bi se zunanji ministri sestajali v vzhodnem Berlinu, češ da v zahodnem delu mesta prav gotovo »ne bi bili zadosti varni«. Zahodni predstavniki pa hočejo povabiti sovjetske kolege v zahodni Berlin, kajti kot pravijo, bi priznali obstoj Vzhodne Nemčije, če bi se pustili zavesti na sovjetski predlog. Upajmo, da se bodo navsezadnje le nekako sporazumeli, saj se morajo zavedati, da njihove naslednike, ki se bodo iz istih delov sedeli za zeleno mizo, čakajo še precej težja in obsežnejša vprašanja, zato pa bi bilo kar nevarno, če bi se ob tem ravnodnem teoničnem vprašanju preveč zamotali.

Večji odmev v svetu je imel kajpak sestank med zunanjim ministrom ZDA Dullesom in sovjetskim veleposlanikom v Washingtonu Zarinubom. Tudi ta razgovor, na katerem sta začela po privolitvi Moskve pretresati Eisenhowerjev predlog o osnovanju mednarodne komisije za uporabo atomske energije v miroljubne namene, sodi v vrsto priprav za berlinsko konferenco. Kako daleč sta pri tem Dulles in Zarinub prišla sicer v javnosti ni ljene vlade obdrža le za krajšo bilo objavljeno, sklepajo pa, zlasti dobo.

ker se bosta približnje dni ponovno sestala, da njimi razgovori niso brezuspešni. Torej dobro znamenje več. Če končno omenimo še optimistično razpoloženje britanskega zunanjega ministra Edena v zvezi s pripravami na Berlin, potem upajmo, da bo to pomembno mednarodno srečanje vsaj korake dalje v zmanjšanju mednarodne napetosti.

Pri tem skoraj ne moremo mimo Nemčije, ki je dala največ povoda za razgovore štirih. Politične struje zabodnonemške prestolnice so v zadnjem tednu možno uzvalovile. Sestala sta se glavna nasprotnika bonnskih političnih skupin — Adenauer in Ollenhauer, kajti vladna koalicijska je prišla navzkriž s socialnodemokratsko opozicijo glede na razpravo o uvedbi vojaške obveznosti v Nemčiji. Adenauerjevi pristaji hočejo to doseči še pred berlinsko konferenco, socialni demokrti pod Ollenhauerjem pa so mnenja, naj bi odgovili za kasneje, ker bi se sicer po njihovem preveč zaostriili odnosi in škodovali vzdušju pred mednarodno konferenco. Adenauer in Ollenhauer se nista sporazumela in tako bo bonnski skupščini to vprašanje še naprej povzročalo hude preglavice.

V senci teh priprav pa se zamotava in razpleta italijanska vladna kriza. Teden dni po padcu Pellove vlade je dobil mandat za sestavo nove demokristijan Fanfani. Predsednik republike Einaudi je imel precej dolge razgovore z voditelji posameznih političnih strank in skupin, preden je padla sedanja odločitev, ki pa najbrž še ni dokončna, kajti Fanfani je imel sicer ves čas precej šans, toda verjetno se ne dovolj simpatiji, da bi mu uspelo prebrstati krizo. Italijanski socialni demokrati in ostale bolj levo usmerjene stranke se namreč bolj zavzemajo za Gronchija, ki je sicer tudi iz demokrističanske stranke, toda za se jim primernejša osebnost. Ker pa v Italiji navadno ne poslušajo toliko glasov notranjih sil, ampak bolj svojih zunanjih gospodarjev, ima več izgledov desno usmerjena struja. Težavno gospodarsko stanje se pa čedalje bolj slabša in zato se navadno tudi take prisrubi prišla sicer v javnosti ni ljene vlade obdrža le za krajšo bilo objavljeno, sklepajo pa, zlasti dobo.

Nadaljevanje tripartitne pomoči naši državi

V Beogradu so pred dnevi dosegli sporazum o nadaljevanju gospodarske pomoči, ki jo nudijo naši državi ZDA, Vel. Britanija in Francija. Sklepanje je sporazum, po katerem se bo nadaljevala ta pomoč do 30. junija 1954. leta.

V Zagrebu proizvajajo fluorescenčne cevi

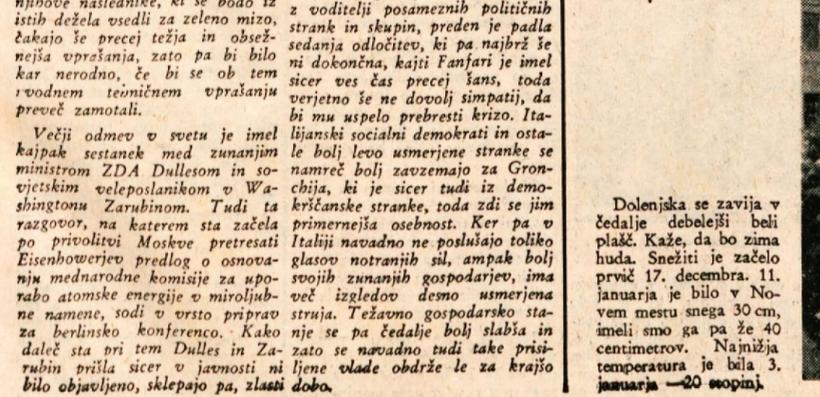
Tovarna električnih žarnic v Zagrebu proizvaja že po nekaj sto fluorescenčnih cevi na dan. Take žarnice, ki jih prodaj v Jugoslaviji nismo izdelovali, trajajo trikrat dalj in

parabijo trikrat manj električne energije kot navadne. Z novimi žarnicami bomo lahko znatno izboljšali osvetljava naših tovarn, dvoran in ulic.

Tovarna »Rog« bo izdelala letos 10.000 koles

Ljubljanska tovarna koles »Rog« bo v letošnjem letu poslala na trg 10.000 koles. Razen torpeda proizvajajo vse dele sami. Letos bodo izdelovali predvsem moška kolesa, na načrtu pa imajo tudi proizvodnjo ženskih, otroških in športnih dvokoles. Končni cilj kolektiva je, izdelati na leto po 50.000 koles.

Sneg zdaj beli vse po redu...

Dolenjska se zavija v čedalje debelejši beli plašč. Kaže, da bo zima huda. Snežiti je začelo prvič 17. decembra. 11. januarja je bilo v Novem mestu snega 30 cm, imeli smo ga pa že 40 centimetrov. Najnižja temperatura je bila 3. januarja —20 stopinj.

Iz Zelezolivarne in tovarne učil naj bi zrastle prvi industrijski kombinat Bele krajine

Gospodarski svet OLO Crnomelj se resno bavi z načrtom, po katerem bi iz dosedanj Zelezolivarne in tovarne učil skupno z novimi gradnjami, ki so letos predvidene, ustvarili večji tovarniški kombinat, ki bi imel vse možnosti za proizvodnjo na tekočem traku. Zelezolivarne, ki je eno najbolj solidnih podjetij Bele krajine in ima prav vse pogoje za povečanje proizvodnje, nujno potrebuje nove obširnejše in modernejše prostore. Načrti za novo povečano livarno so v glavnem gotovi. Tovarna učil, kjer so pretoklo jesen v finančnem pogledu zlezli na zeleno vlogo, potrebuje tudi veliko investicij, da bo lahko obratovala kot se v tovarni zahteva. Tovarna je bila zgrajena v rekordno kratkem času brez potrebnih podrobnih načrtov, ima pa le stare in izrabljene stroje, (in še

takih manjka za redno proizvodnjo). Gospodarski svet meni, prav tako pa tudi strokovnjaki, da bi povečani oziroma razširjeni tovarni s sodobno strojno opremo lahko izdelovali kmetijske stroje ali kaj podobnega, kar naše gospodarstvo nujno potrebuje.

Poleg teh dveh obratov si OLO prizadeva izposlovati potrebne investicije za rudnik v Kanizariči, za gradnjo velike opekarne poleg rudnika, za uredničenje potrjenega načrta gradnje tovarne »Belokranjke« v Metliki, za elektrifikacijo preostalih vasi, načrtno dviganje kmetijstva in druge nujne gospodarske probleme, od katerih rešitve je odvisen napredek

Bele krajine. Sedaj, ko se velično razpravlja o gradnjah v letošnjem letu ter investicijah sploh, se Belokranjci še posebej zanimajo, kdaj se bo nadaljevala gradnja belokranjske železnice in kdaj bo Bela krajina dobila pomoč za dvig svojega gospodarstva. Obljub je bilo že veliko, od sedaj pa so padale več ali manj le zelo skromne drobtine. Razlogi, zaradi katerih ni bilo do sedaj mogoče izpolniti danih obljub, postopoma izginjajo, zato je upanje ljudi onstran Gorancev vedno bolj utemeljeno. Kot so Belokranjci že dokazali, znajo biti za vsako pomoč hvaležni, pa tudi sami bodo dali za svoj napredek vse, kar zmorejo.

S seje Ljudskega odbora novomeške mestne občine

Na 14. redni seji 29. decembra je po prečitani zapisnika zadnje redne seje ljudski odbor mestne občine razpravljal in sklepal o nekaterih važnih vprašanjih mestne občine. Ker je pretekla mandatna doba gospodarskemu svetu in komisijam, je ljudski odbor izvolil nove. Za predsednika gospodarskega sveta mestne občine je bil ponovno soglasno izvoljen Ludvik Peric, za predsednika sveta za komunalne zadeve Franc Marko, za predsednika sveta za prosveto in kulturo prof. Janko Jarc, za predsednika sveta za socialno skrbstvo in ljudsko zdravje pa Jože Moreti. Izvoljeni so bili tudi člani teh svetov, na njihovih prvih sejah pa bodo izvolili še člane različnih komisij.

Ljudski odborniki so z zadovoljstvom poslušali poročilo predsednika Loizeta Ivanetiča o dokončno sklenjeni pogodbi med mestno občino in JLA, po kateri bo JLA prispevala znaten znesek kot pomoč pri gradnji vodovoda. Večji del zneska je bil nakazan že pred koncem leta. Cevi in druge potrebščine za vodovod so že kupljene. Tlakovanje ceste proti Bršljuni se je res nekoliko zavleklo, toda ne po krivdi ljudskega odbora. Kolikor bo dopuščalo vreme bodo preko zime končana pripravljala dela, spomladi pa se bo nadaljevalo s tlakovanjem. Stara cesta čez Marof je sveže nasuta, ker se bo promet preusmeril po njej, dokler bo v delu tlakovanje. Na seji je ljudski odbor mestne občine rešil nekoliko personalnih zadev ter precej prošelj za gradnjo stanovanjskih hiš. Ljudski odborniki so soglasno menili, naj bi mestna občina prevzela zadružno dom v Bršljuni, ki so ga pravzaprav zgradili člani sindikalnih podružnic, zlasti pa železničarji. Kmetijska zadruza bi lahko vseeno imela v njem svoj lokal, v glavnem pa bi služil za kulturno prosvetne namene bršljunskih »Svobode« in drugih organizacij. V Bršljuni, kjer se vedno bolj razvija industrija in večja število prebivalstva, je tak dostojen kulturni dom več kot potreben, dočim kmetijska zadruza v takem industrijsko-namenskem centru nima bodočnosti.

Pisma Dolenjskemu listu

Peter Žunič iz Žuničev št. 8 odgovarja

Na članek pod naslovom »Za 5 din škoda, 1015 din stroškov«, nam je prizadeta prošal daljši dopis, v katerem med drugim navaja:

»Vse kaže, da je bil članek enostransko in neobjektivno obveščanje, zato čutim dolžnost, da javnosti pojasnim ozadje, tega res ne preveč potrebne spora. Strinjam se, da je pravdaštvu rak rana naše vasa, je pa tudi zlo, dokler so v naši vasi ljudje, ki so s svojim življenjem in dejanji navajeni na spletkarjenje in škodoželjnost ter si sami prisvajajo pravice. Res je, da se s Petrom Žuničem iz št. 20 ne razumem dobro. V članku piše, da sem jaz dobil karakteristiko v članku »Belokranjski gozdovi potrebujejo negovalce, ne pa uničevalce.« Res sem posekal v svojem deležu vaskne skupnosti nekaj slabega lesa sporazumno z okrajnim gozdarjem in v prisotnosti dveh logarjev s pogojem, da bom zasadil nov gozd. S tem, da človek čisti grmovje in se pripravljiva na izboljšavo gozdnih površin, ne uničuje gozdov.

Iz članka »Za 5 din škoda 1015 din stroškov« se da razumeti, da hočem jaz, kot večji posestnik s svojim postopkom škodovati malemu posestniku. Zakaj je Peter Žunič iz št. 20 mali kmet, je vsem sosedom dobro znano. Najlepši del svojega posestva je zapravdal s tožbami s svojim očetom. Da bi to nadoknadil, si je začel prisvajati delež, ki mu kot vsem posestnikom pripada iz vaskne skupnosti. To mi ne smatramo za državno lastnino, ker vsak od svojega deleža plačuje davek. Vaska skupnost je razdeljena na deleže, na katerih tudi vsak gospodaril po svoji uvidenosti. Peter Žunič iz št. 20 je svoj delež zoral in sedaj si je začel prilaščati pravico na moj delež.

Ponočni vdor in pretep v stanovanju

Kaj vse si dovolijo posamezni občestveni, kaže naslednji primer, ki se je zgodil v Cernolju v noči od 3 na 4. januar.

Splošno znano je, da sta si obratovodja in »ekretar v tovarni učil G. D. in F. Z. v marsičem podobna.

Imenovana sta ob pol drugi uri ponoči vdrla v privatno stanovanje soferja Slavka Česnika, ki stanuje v tovarniški stavbi. V sobi sta navahila nani in ga začela pretepati. Potegnili sta za iz postelje in ga vlekla v vežo, ker sta ga gotovo nameravala še bolj prečunkati. Pretepla in obrcala sta ga tako, da si je Česnik moral iskati zdravniško pomoč in je bil nekaj dni nesposoben za delo. Le zaradi skrajne duha prisotnosti Česnika in njegove žene, ki sta se »ložno postavila napadalcema v bran, sta končno pustila svojega žrtev in odšla k ljubici na uležo z alkoholom.

Sam vdor v stanovanje in pretep pa ima takole ozadje: divja ljubica D. A. Z., delavka v tovarni

Šola naj poučuje tudi kmetijstvo

Uredništvo Dolenjskega lista!

Naši napredno misleči kmetovalci se pritožujejo, da se otroci v šoli sicer uče vse mogoče in večkrat tudi nemogoče predmete, le o kmetijstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu in drugih za napredno kmetijstvo važnih panogah.

Skrajni čas je, da bi v učne načrte vseh naših šol od osnovne pa do višjih razredov gimnazije uvedli tudi učne predmete iz kmetijstva. Za učni kader, zlasti tisti na osnovnih šolah, ki dosedaj ni

Konj je utonil v mrzli Krki

Ciril Jesenc, državni lovec, je 21. decembra lani najel voznička državnega posestva Stari log pri Kočevju Jožeta Rutarja, da sta šla

Proti večeru je šel Rutar črni volji Jesenca dvigniti vložke na Jami in se ponovno vrnil na Dvor po Jesenca, ki je kar naprej popival. Ponoči sta se vendar okrog pol devetih spravila domov, toda po napačni poti. Zaradi tega sta se sprla in spoprijela, nakar je Jesenc odslavljal Rutarja in si najel drugega voznička.

Rutar se je s konjema sam napotil domov, na Jami pa sta lačna konja začela jesti iz koša seno, ki je stal pred neko hišo. Rutar se je zaradi tega sprl z gospodinjo in jo hotel še preteptati. Konja, ker sta bila gotovo žejna, sta s sankami vred zavila proti Krki v smeri žage. Tam sta skočila čez podrug meter visoko škarpno in prevrnila sani. Desnemu konju je oje pritisnilo glavo v vodo, da je utonil, drugi konj pa je stal v mrzli vodi vso noč, dokler ga niso zjutraj ob 6. uri rešili delavci z žage. Konj, ki je utonil, je bil vreden najmanj 50.000 dinarjev. Bo tisto prekomerno popivanje prav gotovo precej stalo, pa tudi trpinčenje živali bi bilo potrebno strogo kaznovati.

Šola naj poučuje tudi kmetijstvo

Uredništvo Dolenjskega lista!

Naši napredno misleči kmetovalci se pritožujejo, da se otroci v šoli sicer uče vse mogoče in večkrat tudi nemogoče predmete, le o kmetijstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu in drugih za napredno kmetijstvo važnih panogah.

Skrajni čas je, da bi v učne načrte vseh naših šol od osnovne pa do višjih razredov gimnazije uvedli tudi učne predmete iz kmetijstva. Za učni kader, zlasti tisti na osnovnih šolah, ki dosedaj ni

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjernejem je bila 23. leta poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri postogi, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Zena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Spet in spet: alkohol, alkohol...

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjernejem je bila 23. leta poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri postogi, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Zena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Presodite samil

Prijetno je bilo v zakurjeni sobi gostilne Destilacije alkoholnih pijač na Mirni 31. decembra. Tu so se zbrali otroci tistih, čigar starši so dali svoja življenja za domovino. Organizaciji ZB in ZVVI sta jim pripravili praznovanje Novoletne jelke. Najprej so bili deležni pogostitve s čajem in kruhom, nakar so prešli še lepca darila in skupni vrednosti nad 30 tisoč dinarjev. Predsednik občinske organizacije ZVVI je imel na zbrane otroke lep nagovor.

Šola naj poučuje tudi kmetijstvo

Uredništvo Dolenjskega lista!

Naši napredno misleči kmetovalci se pritožujejo, da se otroci v šoli sicer uče vse mogoče in večkrat tudi nemogoče predmete, le o kmetijstvu, živinoreji, sadjarstvu, vinogradništvu in drugih za napredno kmetijstvo važnih panogah.

Spet in spet: alkohol, alkohol...

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjernejem je bila 23. leta poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri postogi, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Zena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Konj je utonil v mrzli Krki

Ciril Jesenc, državni lovec, je 21. decembra lani najel voznička državnega posestva Stari log pri Kočevju Jožeta Rutarja, da sta šla

Proti večeru je šel Rutar črni volji Jesenca dvigniti vložke na Jami in se ponovno vrnil na Dvor po Jesenca, ki je kar naprej popival. Ponoči sta se vendar okrog pol devetih spravila domov, toda po napačni poti. Zaradi tega sta se sprla in spoprijela, nakar je Jesenc odslavljal Rutarja in si najel drugega voznička.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Presodite samil

Prijetno je bilo v zakurjeni sobi gostilne Destilacije alkoholnih pijač na Mirni 31. decembra. Tu so se zbrali otroci tistih, čigar starši so dali svoja življenja za domovino. Organizaciji ZB in ZVVI sta jim pripravili praznovanje Novoletne jelke. Najprej so bili deležni pogostitve s čajem in kruhom, nakar so prešli še lepca darila in skupni vrednosti nad 30 tisoč dinarjev. Predsednik občinske organizacije ZVVI je imel na zbrane otroke lep nagovor.

Spet in spet: alkohol, alkohol...

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjernejem je bila 23. leta poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri postogi, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Zena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Konj je utonil v mrzli Krki

Ciril Jesenc, državni lovec, je 21. decembra lani najel voznička državnega posestva Stari log pri Kočevju Jožeta Rutarja, da sta šla

Proti večeru je šel Rutar črni volji Jesenca dvigniti vložke na Jami in se ponovno vrnil na Dvor po Jesenca, ki je kar naprej popival. Ponoči sta se vendar okrog pol devetih spravila domov, toda po napačni poti. Zaradi tega sta se sprla in spoprijela, nakar je Jesenc odslavljal Rutarja in si najel drugega voznička.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

KAKO ŽIVE DUNAJČANI

Ni jim šlo v glavo, da je pri nas rešeno nacionalno vprašanje in da smo v tako kratkem času toliko ustvarili, kajti mnogi poznajo našo deželo po zaostalosti iz prejšnjih časov. Naj bo kakor hoče in ne glede, ali so verjeli mojemu pripovedovanju ali ne, eno je prav gotovo — poslušali so me, pa tudi razmišljali o teh stvareh, nekateri pa so mi celo zagotovili, da bodo v kratkem sami obiskali našo deželo in se prepričali o resnici.

V Avstriji imajo 48 urni tedenski delavnik, vendar delajo v večini tovarne le 5 dni v tednu, v soboto in nedeljo pa je delavec prost. Delavci so organizirani v sindikatih, razne spore z delodajalcem pa rešujejo po svojih voljnih predstavnikih (število je predpisano), katere je dolžna plačevati tovarna klub temu, da delajo v proizvodnji. Seveda ti predstavniki nimajo nikake odločilne besede pri upravljanju tovarne, temveč imajo samo posvetovalne pravice.

KAKO JE Z ZASLUŽKI? Kakor sem že omenil, imajo v

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Na Savi dobimo še štiri hidrocentrale

Sedanji energetski sistem Slovenije na Dravi in zgornji Savi bo izpopolnjen s sistemom hidrocentral na spodnji Savi. Pripravili so že podrobne načrte za zgraditev štirih novih hidrocentral na Savi med Zidanim mostom in Hrvaško, in sicer v Vrhovem, Boštjanju, Brežicah in Krškem. Te elektrarne bodo letno proizvajale 950 milijonov kilovatih ur. Največja hidrocentrala bo v Krškem. Ko bodo zgrajene te hidrocentrale, bodo vodne sile Save, Ljubljanske in Savinje na tem področju skoraj v celoti izkoriščene. Nove hidrocentrale bodo predvsem oskrbovale z električnim tokom Hrvaško.

Neuradni zapisnik s sestanka nekega delovnega kolektiva

Sneg je naletaval in burja je brila okrog voglov. Pravi zimski dan. V prostorni pisarni je bilo toplo. Sestanek bo ob 13. uri. Čudno — delavci in nameščenci so bili ta dan točni. Le trije so zamudili nekaj minut. Uvodna formalnost. »Orvarjam sestanke delovnega kolektiva in vas pozdravljam. Dnevni red: čitanje zapisnika zadnje seje upravnega odbora, problemi podjetja, znižanje delovne sile — delavcev in nameščencev, slučajnosti«. Delavci in nameščenci molčijo, le »Dravec« se kadijo, da je dim čedalje bolj gost. Čitanje zapisnika je hitro v kraju, slišali niso nič posebnega. »Ima kdo kaj pripomniti? Zeli pojasniti? Ničel! Gremo naprej!«

»Tovariši, glas predsedujočega je umirjen,« tovariši, kakor je vam že znano moramo iz objektivnih vzrokov odpušiti nekaj delavcev in nameščencev. Ta odpuščanje bo samozadosten. Zima je, zato vas ne moremo vseh obdržati v službi. Spomladaj vas bomo spet sprejeli na delo.«

Med delavci zavladala je hušnja molk. Zunaj naletavajo vse večji kosmiči snega. Tako prijetno je v zakurjeni sobi. »No, kdo se bo odločil prvi?« Molk. Potem se vendar nekdo oglasi iz kota: »Otroke imam, otroci morajo jesti. Če ne bom delal, zbudim tudi otroške doklade.« Drug glas: »Jaz sem sam, če jemljete to kot kriterij pri odpuščanju. Moram pa plačati banki vsak mesec toliko in toliko denarja, ker sem svoj čas vzel posojilo za nakup blaga.

Če ne bom redno plačeval obrokov, mi bodo nabili še kazen.« Tudi tretji, četrti, peti itd. ima otroke, živi iz rok v usta, kakor pravimo. Po dolgem in mučnem razpravljanju so nazadnje le izbrali, kdo bo lahko začasno ostal doma, če ne bo zanj mogoče najti primerne zaposlitve drugje.

Še teže je šlo z nameščenci. Upravnik podjetja je potreben, komercialist tudi, blagajnik ima venomer polne roke dela (tudi kadar je blagajna prazna), faktorist je »polno« zaposlen, administratorja se ne vidi iz dela. Aha, pri manipuliranih bomo koga izpuli. In so ga res.

Na vrsti je knjigovodstvo — problem, ki se vleče že skozi celo leto. »Kajaki ni knjigovodstvo na tekočem?« sprašujejo delavci (O, glej no: zdaj se že na knjigovodstvo spoznaj!). To nesrečno knjigovodstvo! Zaposlena sta dva knjigovodja, dela pa v resnici samo eden; drugi, glavni, je v službi, saj dobiva plačo in ni v službi, ker je bolan. Ima kar dve plači, je namreč invalid s pokojnino, ker je pa nameščenec ima še plačo, čeprav svoje službe ne more redno opravljati. Med delavci je nastal nemir. Soba je zakajena, da skoraj ne vidiš sosedov pred sabo. Za sneg se nihče več ne zmeni.

»Kaj pa z našo 80 odstotno plačo? Ze pol leta dobivamo le 80 odstotkov, pa je vas cel kup v pisarni!« Možaku za mizo pritrdjuje od vseh strani mrmrajoči glasovi. Res, veliko je krivo knjigovodstvo, da delavci in name-

ščenci ne sprejemajo v redu svojih zaslužkov. Knjigovodstvo je v zaostanku, banka noče izplačati. Torež! Dobiti je treba novega sposobnega knjigovodja, ki bo koš svoji nalogi! Večina navzočih pritrdi.

Dnevni red je izčrpan. Slučajnosti, kot zadnja točka, so bile obravnane že v uvodnem delu sestanka.

Morebiti bo kdo trdil, da nismo zapisali vsega, kar se je na sestanku govorilo, ali da smo povedali kaj preveč. Naj bo pomirjen. To je neuradni zapisnik in si pridržujemo pravico, da ga po potrebi lahko še dopolnimo.

Zapisnikar — kom —

NAROČNIKI, NE POZABITE!

Predzadnji številki našega tednika smo priložili čekovne položnice — poravnajte, prosimo, tekočo in morebitno zastalo naročnino. Če ste naročnino plačali že prej, odstopite položnico prijatelju ali znanцу!

Uprava

Pred občnimi zbori kmetijskih zadrug

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na občnem zboru je treba tudi natančno in kritično pregledati vse napake in pomanjkljivosti, ki so povzročile kakršno koli škodo in zastoj v delu in poslovanju zadrug ter svetovati takoj, kako naj se te napake ali pomanjkljivosti odpravijo.

Občni zbor bo seveda tudi sestavil predloge za razdelitev dohodkov in sprejel sklepe za nadaljnje delo.

Pri razdelitvi dobička, — ustvarjenega v letu 1953, je treba najprej upoštevati potrebe pospeševalnih odsekov in jim zagotoviti sredstva za nadaljnji razvoj.

Če pogledamo razdelitev dobička iz leta 1952 na posamezne sklade, ugotovimo, da večina zadrug ni odvedla sredstev v namenske sklade navzlic sklepu skupščine. To je zgrešeno, kajti sklep zbora je za zadrugo obvezen in bi morali upravni odbori poskrbeti, da se vsi sprejeti sklepi res uresničijo. V kolikor pa so sredstva bila naložena v namenske sklade, se večinoma niso dovolj črpala za svoj namen.

Ob koncu bi naše kmetijske proizvajalce rad opozoril na osnutek nove uredbe o kmetijskih zadrugah, o kateri sedaj razpravljajo. Osnutek ima v prvi vrsti namen, da uredi ekonomske odnose v zadrugi, ne pa družbenih odnosov. Vsa notranje-organizacijska vprašanja prepušča v rešitev zadrugnikom samim z zadrugnimi pravili. Močan podarek daje osnutku kmetijski zdruški kot organizatorju kmetijske dejavnosti in kmetijskih poljevalnih, bodisi uslužnostnih, pridelovalnih itd. Osnutek nove uredbe daje kmetijskim zadrugam veliko samostojnost in s tem možnost, da se upravljajo po načelih delavskega samoupravljanja, kar bo šele do kraja učvrstilo zadrugam prave, napredne, socialistične oblike.

Zato je prav, da bi kmetijski proizvajalci in upravni odbori zadrug že pred občnimi zbori mislili in razpravljali o novem osnutku in dali svoje mnenje in pripombe. Potem bo bodoče zadrugno delo res kar najbolj uspešno in koristno članom in skupnosti.

Spet in spet: alkohol, alkohol...

Z meterskim polenom je ubila moža

50letna kmetica Marija Stefančič iz Vrhpolja št. 58 pri Šentjernejem je bila 23. leta poročena z možem Francem. On ga je rad pil, ona pa tudi, zato so bili prepri postogi, zlasti po letu 1946. Lani 21. decembra sta zjutraj skupno izpila 2 dcl žganja, nato je odšel mož na delo k sosedu. Zena je potem še z nekom drugim popila nekaj žganja in ko se je mož vrnil domov, se je začel prepri. Vnel se je na dvorišču, kjer je žena skupno s sinom in sosedovo hčerko pripravljala drva. Nastal je tudi pretep in ko je mož navil na sina, je žena vzela iz kupa me-

Konj je utonil v mrzli Krki

Ciril Jesenc, državni lovec, je 21. decembra lani najel voznička državnega posestva Stari log pri Kočevju Jožeta Rutarja, da sta šla

Proti večeru je šel Rutar črni volji Jesenca dvigniti vložke na Jami in se ponovno vrnil na Dvor po Jesenca, ki je kar naprej popival. Ponoči sta se vendar okrog pol devetih spravila domov, toda po napačni poti. Zaradi tega sta se sprla in spoprijela, nakar je Jesenc odslavljal Rutarja in si najel drugega voznička.

Dunaj — Rotovž

Pred občnimi zbori kmetijskih zadrug

(Nadaljevanje s 1. strani)

Na občnem zboru je treba tudi natančno in kritično pregledati vse napake in pomanjkljivosti, ki so povzročile kakršno koli škodo in zastoj v delu in poslovanju zadrug ter svetovati takoj, kako naj se te napake ali pomanjkljivosti odpravijo.

Občni zbor bo seveda tudi sestavil predloge za razdelitev dohodkov in sprejel sklepe za nadaljnje delo.

Pri razdelitvi dobička, — ustvarjenega v letu 1953, je treba najprej upoštevati potrebe pospeševalnih odsekov in jim zagotoviti sredstva za nadaljnji razvoj.

Če pogledamo razdelitev dobička iz leta 1952 na posamezne sklade, ugotovimo, da večina zadrug ni odvedla sredstev v namenske sklade navzlic sklepu skupščine. To je zgrešeno, kajti sklep zbora je za zadrugo obvezen in bi morali upravni odbori poskrbeti, da se vsi sprejeti sklepi res uresničijo. V kolikor pa so sredstva bila naložena v namenske sklade, se večinoma niso dovolj črpala za svoj namen.

Ob koncu bi naše kmetijske proizvajalce rad opozoril na osnutek nove uredbe o kmetijskih zadrugah, o kateri sedaj razpravljajo. Osnutek ima v prvi vrsti namen, da uredi ekonomske odnose v zadrugi, ne pa družbenih odnosov. Vsa notranje-organizacijska vprašanja prepušča v rešitev zadrugnikom samim z zadrugnimi pravili. Močan podarek daje osnutku kmetijski zdruški kot organizatorju kmetijske dejavnosti in kmetijskih poljevalnih, bodisi uslužnostnih, pridelovalnih itd. Osnutek nove uredbe daje kmetijskim zadrugam veliko samostojnost in s tem možnost, da se upravljajo po načelih delavskega samoupravljanja, kar bo šele do kraja učvrstilo zadrugam prave, napredne, socialistične oblike.

Zato je prav, da bi kmetijski proizvajalci in upravni odbori zadrug že pred občnimi zbori mislili in razpravljali o novem osnutku in dali svoje mnenje in pripombe. Potem bo bodoče zadrugno delo res kar najbolj uspešno in koristno članom in skupnosti.

Viharji, snežni zameti plazovi, burie...

Osra zima, ki nas je s prvimi snegom pozdravila lani v decembru prav na prvi zimski dan, letos ne razsaja samo pri nas, temveč po vsem svetu. Vsa Slovenija je v snegu, o hudih zametih pa poročajo iz vseh delov države. Celo v Makedoniji je sneg zadel progo Gostivar—Ohrid. Huda burja piha v Primorju in Gorskem Kotorju. Več vlakov je ostalo v zametih na odprtih progah. Sneg je zapadel tudi v Opatiji, kar je za te kraje nenavadno. Ponekod ga je do 30 cm. Na Hrvaškem so zabeležili pretekli teden 29 stopenj pod ničlo — 10 ljudi je zmrznilo.

Osra zima, ki nas je s prvimi snegom pozdravila lani v decembru prav na prvi zimski dan, letos ne razsaja samo pri nas, temveč po vsem svetu. Vsa Slovenija je v snegu, o hudih zametih pa poročajo iz vseh delov države. Celo v Makedoniji je sneg zadel progo Gostivar—Ohrid. Huda burja piha v Primorju in Gorskem Kotorju. Več vlakov je ostalo v zametih na odprtih progah. Sneg je zapadel tudi v Opatiji, kar je za te kraje nenavadno. Ponekod ga je do 30 cm. Na Hrvaškem so zabeležili pretekli teden 29 stopenj pod ničlo — 10 ljudi je zmrznilo.

Osra zima, ki nas je s prvimi snegom pozdravila lani v decembru prav na prvi zimski dan, letos ne razsaja samo pri nas, temveč po vsem svetu. Vsa Slovenija je v snegu, o hudih zametih pa poročajo iz vseh delov države. Celo v Makedoniji je sneg zadel progo Gostivar—Ohrid. Huda burja piha v Primorju in Gorskem Kotorju. Več vlakov je ostalo v zametih na odprtih progah. Sneg je zapadel tudi v Opatiji, kar je za te kraje nenavadno. Ponekod ga je do 30 cm. Na Hrvaškem so zabeležili pretekli teden 29 stopenj pod ničlo — 10 ljudi je zmrznilo.

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

V VSAKO HIŠO DOLENJSKI LISTI

IZ NAŠIH KRAJEV

Iz Šmihela pri Žužemberku

Tudi pri nas imamo splošni izobraževalni tečaj za dekleta. Enkrat tedensko imajo teoretični, enkrat pa praktični pouk. Razen slovensčine se dekleta učijo še računstva, gospodarstva, ročnega dela in kuhinje. Navzlic hudemu mrazu in snegu dekleta redno prihajajo k pouku.

Novoletno jelko so pionirji zelo veselo proslavili. Imeli so lep kulturni program, največ veselja pa je napravil Dedek Mraz, ki je bil letos posebno dobro obložen. Poleg daril so dobili še nekaj fizikalnih pripomočkov, ki so na šoli nujno potrebni, nekaj denarja pa bo bodo porabili kot naročniki za mladinske liste in revije. Tako lepo obdaritev nam je omogočil delavski svet tovarne kovinske embalaže »Saturnus« iz Ljubljane, ki nam je v ta namen nakazal lep znesek. Iskrena hvala!

Lepo praznovanje Novoletne jelke v Stari cerkvi

Na Silvestrov večer je Dedek Mraz prišel tudi v Mladinski dom v Stari cerkvi pri Kočevju. Najprej sta bili dve otroški igrice, ko pa se je navdušeno ploskanje mladih gledalcev poleglo, je prišel Dedek Mraz z vrhanim košem daril. Obdarovanih je bilo 250 otrok, šolskih in predšolskih, brez razlike. Za Novoletno jelko je prispevalo Državno posestvo v Stari cerkvi 15.000 dinarjev, 35.000 pa so zbrale množične organizacije. Najlepša hvala Državnemu posestvu in vsem posameznikom, ki so velikodušno pripomogli, da je Novoletna jelka tako lepo uspela in napravila toliko veselja našim malčkom. O. K.

V Sušju so igrali »Sumljivo osebo«

V Sušju pri Ribnici so na Silvestrov večer v Zadrudnem domu videli Nušičev komedijo »Sumljivo osebo«. Zagrabil jo je mladinska igralska skupina ter z igranjem v celoti zadovoljila gledalce. Saj so igrarje dobro naščuvali, kar je v veliki meri zasluha učitelja tov. Grebenca. 3. januarja so jo ob ravnotako polni udeležbi gledalcev ponovili. K.

Predgrad ob Kolpi

Zadnji dan starega leta je galsko društvo iz Predgrada priredilo v Zadrudnem domu družabni večer, pri katerem je sodelovala tudi mladinska godba. V prav dobrem razpoloženju so udeleženci večera pričakali novo leto.

V isti dvorani je na novega leta dan šolska mladina osnovne šole Stari trg pod vodstvom učitelja priredila dobro uspešno mladinsko igranje »Pepelka«. Mladi igralci so prav dobro podali vloge in zadovoljili nabito polno dvorano gledalcev. Tudi pri tej priložnosti je sodelovala mladinska godba.

Zaradi hudega mraza je ponekod zamrznila Kolpa, kar se že ni dogodilo dolgo časa. Pri vasi Stefance, kjer je promet med obema bregovoma samo s čolni, morajo dnevno razbijati led, da gre do lahko s čolnom preko Kolpe.

Zalostno je, da se nekateri starši ne za: dajo važnosti šolske izobrazbe svojih otrok. Precej je takih, ki bodo letos končali šolsko obveznost, pa prihajajo zelo nerodno v šolo. Če že starši ne čutijo potrebe in tudi obveznosti do rednega pošiljanja otrok v šolo v smislu zakona o obveznem osemletnem šolstvu, jih bo pa moral občinski ljudski odbor s primeranim opozorilom spomniti na to obveznost!

Kdo bo koga?

Lesni manipulant pri kmetijski zadrugi Dragutaj F. K. je bil plačan po proviziji. Ker se jim je zdelo, da z lesnim odsekom ne gre vse v redu, mu je upravni odbor zadržal del zaslužka v znesku 40.000 din. (V kolikem času je vsa služila se tisočake, ni znano). Ko ni dobil denarja, je manipulant vložil tožbo proti kmetijski zadrugi. Revizija je pred dnevi ugotovila, da pri lesnem odseku manjka nič manj kot za 162.918 din blaga, ali po domače, toliko je primanjkljaja. Če bo sedaj proti njemu tudi zadruga nastopila s tožbo, kar ne dvomimo, bo nastala prav zanimiva pravda. Videli bomo, kdo bo koga.

Stanovanjska slika tudi v Starem trgu?

Tega seveda ne bi mogel nihče verjeti, kdor pozna razmere v vasi, in vendar kaže, da je res. Tako na primer mora šofer avtobusa stanovati v šoli, ker baje drugod za njega in družino ni prostora. Pred vojno so bile v Starem trgu štiri gostilne in štiri trgovine. Sedaj je samo ena gostilna in dve trgovini. V Starem trgu ni nobenega urada, razen pošte LM in pošte, tudi domačinov je po vojni veliko manj kot jih je bilo pred vojno. Vsaj dve gostilni, ki so še danes prav tako, sta imeli pred vojno tujske sobe. In vendar mora šofer z družino stanovati v šoli, ki je že tako mnogo premajhna. Poleg razredov je v šoli še šolska kuhinja in bi te prostore prav za šolsko kuhinjo res potrebovali. Sicer pa je tudi tako, da v šolo spadajo predvsem ljudje, ki so v šoli zaposleni, za druge pa je treba najti primerne stanovanjske prostore drugod. Mislimo, da bi stanovanjska komisija občinskega ljudskega odbora takih prostorov lahko našla v Starem trgu več kot dovolj.

Za novo leto v Šentjerneju

Našim otrokom smo tudi v Šentjerneju pripravili za slovo starega in prihod novega leta lepo razvedrilo. V okrašenih dvorani so vrstili nastopi: »kuharice« so kar mimogrede spekle šarkelj, videli smo telovadne smeesne, nazadnje pa ljubek prizor s snežakom in Dedkom Mrazom, ki ga je zamislila in naščuvala tov. Vlasta Tavčarjeva. Seveda ni manjkalo sladkih dobrot in kolektivnih daril OLO in Društva prijateljev mladine. Odrasli pa so na večernem silvestrovanju, ki sta ga skrbno pripravila Cvetič Albin in Anica, ob prvem nastopu šentjernejske godbe veselo pričakali novo leto. Šolski mladini vseh šol je občinski ljudski odbor pripravil kino predstavo »Bambi« in s tem mladini zelo ustregel.

Razgibano življenje v Loškem potoku

Da je zimski čas naprimernejši za ljudsko izobraževanje, se v Loškem potoku dobro zavedajo. Zato so v začetku decembra začeli organizirati splošno gospodarsko izobraževalni tečaj. Prijavilo se je 46 žena in deklet. Tečaj se je začel 17. decembra. Predavajo učitelji in učiteljice domače šole, dvakrat na teden. Predavati bodo prišli kmetijski in zdravstveni strokovnjaki.

Na silvestrovo je v nabitosti dvorani igralska družina KUD Ivana Vračičnika zaigrala moderno dramo »Inšpektor na obisku«. Gledalci so to dramo o tujini v kapitalistični družini spremljali zelo pozorno, znamenje, da so jo razumeli in jih je pritegnila. Igro so 3. januarja ponovili.

To in ono iz Šentjerneja

Pretekli teden nas je zopet obiskala tov. Metelko Tončka, slusateljica pedagogike, ki je tukaj učiteljsko govorila o duševnem prerezu predšolskega otroka in drugih vzgojnih vprašanjih. Tov. ing. Hrčec z Grma je predaval o sadjarstvu in vinogradništvu tako nazorno in po domače, da so obiskovalci zimske kmet. šole in drugi bili zelo zadovoljni in navdušeni ter so naprosili predavatelja, naj še pride med nas.

Na občnem zboru je SKUD Brata Pirkovič podal obračun o svojem delu in izvolil nov odbor s tov. Cvetič Anico na čelu. Razgovor po posameznih poročilih je bil mestoma zelo živahen. Najbolj peče to družstvo dolg, ki zivira še iz časov prenovitve dvorane v znesku 67 tisoč din, ki se ga nikakor ne more iznebiti, čeprav je igralska družina z igranji in prireditvami prispevala že 128 tisoč din za zmanjšanje izdatkov za adaptacijo doma. —č.

Ljudska univerza v Novem mestu

V sredo 6. januarja je predaval na Ljudski univerzi tov. prof. Vlada Jankovič o lanskoletnem kongresu jugoslovanskih geografov in njihovem potovanju »Po Bosni in Hercegovini«. Zanimivo predavanje, ki ga je poslušalo nad 160 ljudi, je spremljala dolga vrsta skopičnih slik o napredku in socialistični izgradnji te naše republike, ki jo pravzaprav zelo malo poznamo. — Škoda, da sindikalne podružnice in Novem mestu še vedno niso uspeli zainteresirati za zanimiva in poučna predavanja Ljudske univerze množice svojih članov. Tako lahko vedno novega ugotavljamo, da teh, ki bi jim bilo prosvetljevanje najbolj potrebno, še vedno ni k večerom Ljudske univerze. Nk.

Lutkovni krožek novomeškega učiteljskega društva v Mirni peči

Na povabilo šole v Mirni peči je lutkovni krožek novomeškega učiteljskega društva, ki ga vodi profesor Modic, obiskal za novoletno jelko mimopelke otroke. Lutkarji so dali tri predstave: dvakrat »Jančka in Metko«, enkrat pa »Radovednega Pavliha«. Vsako predstavo je videlo okrog 100 otrok, ki so bili igrice izredno veseli. Člani lutkovnega krožka so bili obdarovani z novoletnimi darili. —id

Moški pevski zbor je v Loškem potoku, nato pa še v sosednji občini Draga priredil koncert narodnih pesmi. Pevski zbor sestavljajo gozdni delavci in žanje lep uspeh.

Kmetijska zadruga Travnik je postala pionirje in cibabne svojega okoliša. Tamburaški zbor ter člani upravnega odbora in zadrugnice so prisrbeli veseli program. Ob novoletni jelki so otroci videli živali naših gozdov in se ob toplem čaju in prigrižku veselili prihoda Dedka Mraza. Vseh 124 otrok je od Dedka prejelo darove. C. B.

Občinski odbor Socialistične zveze si je zadal nalogo, da po vseh organizira predavanja v zvezi s kmetijskimi seminarji. Predavatelji so že določeni. Upajamo, da bodo naši kmetovalci pokazali z obilno udeležbo, da pozdravljajo to lepo gesto Socialistične zveze, ki ima namen dvigati kmetijstvo in pomagati našim gospodarjem. —č.

»Miklova Zala« v Malem logu

Mladinska igralska skupina iz Malega loga pri Loškem potoku je za novo leto začela v dvorani gasilnega doma ljudsko igranje »Miklova Zala«, v režiji Mare Knavs. Posebno se je odlikovala Angelca Mohar v vlogi Almire, potem Pavla Knavs kot Miklova Zala, Jože Merhar kot oče Seranin in še nekateri Mladi igralci zaslužijo vso pohvalo za svoj trud in prizadevnost. Igro so ponovili trikrat in je bila vselej dobro obiskana. Mladim igralcem v Malem logu želimo, da pogumno nadaljujejo in nam kmalu spet kaj novega zaigrajo.

Pokopališče na Dvoru je treba urediti

Ce človek stopi na pokopališče na Dvoru, se kar grozi nad stanjem, v kakršnem je poslednje poivnišče ranjkih. Ruševine cerkve, polomljeni križi, zateptani grobovi in vsa mnoga razmetana navtika še zmerom spominjajo na naše vojne vire. Pokopališče je vsekakor treba prestaviti, zraven šole res ni zanj primeren prostor. Starega je treba takoj opustiti, za novega pa poiskati primeren prostor. Na starem nam sme biti več pokopov. Vedeti moramo, da je pokopališče del naše kulturne ravnosti, taka ropotnica, kakor je pokopališče na Dvoru, pa nam daje le slabo spominjalo, zlasti pred tujci. Naj se Dvorniki zavzamejo in poskrbijo rajnik dostojen prostor. S. H.

Dedek Mraz je v Žužemberku na široko odprl malho

Na široko odprl malho na široko odprl malho. Še nobeno leto ni Dedek Mraz tako bogato obdaroval otrok kakor letos. Zahvaliti se moramo Lesnoindustrijskemu podjetju iz Novega mesta, Okrajnemu ljudskemu odboru, Kmetijski zadrugi in drugim. Tudi Zveza borcev ni pozabila najpotrebnejših. Dedek Mraz tudi ni pozabil invalidskih otrok, treba pa je poudariti, da so nekateri darove sprejeli hvaležno, drugi so godrnjali, »nevoščljivci pa so udrinili. —id

Komaj začeli — pa že končali!

V Žužemberku so bili odprli vrata zimski kmetijski šoli. Zaradi strahne malomarnosti in brezbrilnosti ljudi, ki se nečesto poučijo o uspešnem in sodobnem kmetijstvu, pa so se vrata že zaprla... —id

Plodno delo Zveze borcev v Žužemberku

Letošnjega občnega zbora ZB so se člani polnoštevilno udeležili in z zanimanjem poslušali razvešljiva poročila. ZB je glavno skrb posvetila vojnim otrokom. Pet otrok, sirot, so bili poslani na letovanje, s študentskimi so podprli gnanjence. Mladi letos so popisali vse sirote in gospodarske šibke družine. Tudi za novoletno jelko je odbor precej prispeval. Lepo so bili pripravili proslavo občinskega praznika, na Plesivcih pri Šmihelu so pa postavili spomeniško ploščo. Člani so se udeležili večletnih proslav na Rabu in Okroglicah, 10-letnice zbora zbora aktivistov na Pugledu in 10-letnice zbora odposlan- v Kočevju.

»MALI OGLASI«

PROJAM dobro ohranjen ševčarski šivalni stroj »Singer«. Naslov na upravi.

IZGUBILA sem smučarsko zeleno kopo v soboto popoldne. Najdite naj jo vrne na upravi lista.

POSTREŽNOST za dnevno gospodinjstvo išče tričlanska družina v Novem mestu. Nastop takoj. Oglasiti se mora v Dolenjskem listu. — naužili se boste vsega tepega.

PROJAM DINAMO za trideset let, ena in pol konjske sile, 220 voltov, 8 amperjev. Mandelj — Mirna.

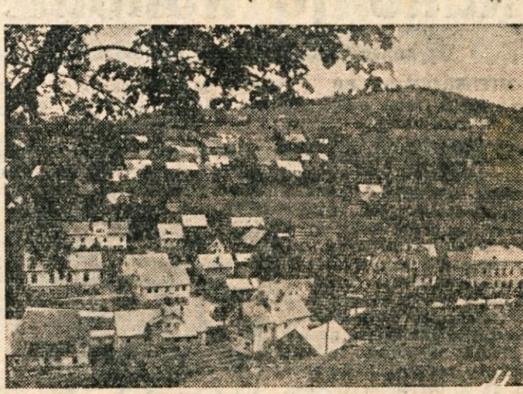
UGODNO PROJAM odlično radio — mali format. — Naslov v upravi.

SPREJMEM MLAJŠEGA DEČKA za pastirja. Vsa oskrba. Naslov na upr. v.

OGLEJTE SI del nagrad novoletnega nagradnega žrebanja Dolenjskega lista v izločbi znane novoletne vetrilovine ROG na Glavnem trgu. Zrebanje bo v februarju 1954 v tisti občini, ki bo v januarju pridobila največ novih naročnikov.

Loški potok pričakuje smučarje

Cez Bloško planoto drsi v snežno zimsko jutro avtoBUS in priključni potopnik v spomin vse, kar je zapisal Valvasor o prvih smučarjih na Slovenskem. Cesta se prevlani v potoko kotanje — vse je mirno. Tod je pokrajina kakor ustvarjena za smučanje.

Pogled na Hrib — središče loškopotške doline

Obšel sem s smučni bližnjico in daljino okoli in videl ter zvedel marsikaj zanimivega. Prav je, da se je Ljubljanska smučarska podzveza odločila prirediti 16. in 17. januarja tu svoje tekme v skokih in teku. 24-meterska skakalnica, zgrajena po načrtih ing. Bloudka, je v redu. TVD Partizan Loški potok je pihitel in vse pravočasno dogradil — skakalnica čaka na vnete športnike! — Množične organizacije se pripravljajo, da bodo za tekmovalce pripravljena prenočišča s prehrano, stari smučarji — Potočanje pa bodo verjetno tudi letos pokazali kaj zmorejo. Zve pionirji in pionirke pridno trenirajo in se pripravljajo na tekme. V soboto in nedeljo pa pričakujemo najboljši smučarje Ljubljanske podzveze.

Tekmovalci pa bodo sredi naših krajev lahko obudili tudi

spomine na leta narodnoosvobodilne borbe. Tu so Jelenov žleb, Travnica, Blošček in Jabzina. Slavnica imena iz slavnih časov! Zato vabijo Potočani v soboto in nedeljo v svojo sredo poleg tekmovalcev tudi goste in gledalce iz bližnje in daljne okolice! Oglejte si smučarsko prireditve,

poihite v zasnežene Potoške hribe, sveži in nasmejni se boste vrnili na svoje domove. Kulturno umetniško društvo Loški potok bo v soboto 16. januarja v svojo sredo poleg tekmovalcev tudi goste in gledalce iz bližnje in daljne okolice! Oglejte si smučarsko prireditve, B. C.

Pismo iz Čateža

Po sončnem brdu nad Čatežem se sredi vinogradov in rodovitnega polja razteza lepa vas Razbore. V letnih hišicah, ki so jim še vidni slabo zabrisani sledovi okupatorskih rušilcev, prebiva marljiv rod. Blaginja pa mu je že od pametiveka kalila običajna nadloga hribovskih vasi — pomanjkanje vode. Tistih nekaj plitvih vodnjakov in umazana luža sredi vasi je usahnilo ob vsaki najmanjši suši in je bilo treba vodo voziti ure daleč. Kolika zamuda časa, posebno poleti in najhujšem dealu, koliko truda, zlasti pa koliko možnosti okužbe v neprimernih posodah in ob skrajnem skoparjenju z vodol! Toda kdo se je nekdo zmednil za take nezdavne razmere in težave pridelovalca našega vsakdanjega kruha?

Rešitev je prinesla šele naša ljudska oblast s svojo veliko skrbjo za dobrobit delovnega človeka. Ta skrb se razteza v sleherni kotiček naše države. Na vse strani pošilja strokovnjake, ki raziskujejo in ugotavljajo, kako pomagati. Prišli so tudi v Razbore, na predlog in prošnjo bivšega poverjeništvu za zdravstvo okrajja Trebnje. In na kraju, kjer je ležala umazana luža, domovanje žab in leglo bacilov ter stalna nevarnost za vaške otroke, je zrasel moderni higienski vodnjak — kapnica, tako velik, da bo z zdravno pitno vodo oskrboval ljudi in živali ter ustreljal vsem potrebam. 29. decembra 1953 je komisija Centralnega higienskega zavoda zaključila delo, ki ga je vodila in izročila vodnjak uporabi. Razborci so za ta prekorist-

ni vodnjak globoko hvaležni naši ljudski oblasti, ki ji v skrbi za zdravje in ugodje delovnega človeka niso nobene žrtve prehude. Vodnjak je vreden nad pol milijona dinarjev. Enako hvaležni so tudi strokovnjakom, ki so poštvalno vodili veliko delo,

ostal nespremenjen. V zadnjih kolih se je močno dvignil tudi Mihelin, ki ima odigrane skoraj vse partije. Fink je na tem turnirju prevzel vlogo Škerjca s prejšnjega turnirja. Rani za remijen mu daje malo upanja na boljši uspeh, toda v tolažbo mu je lahko le to, da ima sedaj lažje nasprotnike. Tudi Jenko in dr. Savelj sta zabavila novo zmagov, vendar se njun položaj bistveno ni izpremenil. Najmanj odigranih partij ima Kastelic, ki je večkrat službeno odsoten. Stanje po VII. kolu je naslednje: Zoran Ličina 7 točk, Sitar 6 točk, ing. Sodnik 4 in pol, Škerjč 4 in pol, Mihelin 4 in pol, Fink in Jenko 3 in pol, dr. Savelj 2, Kastelic 1 in pol, Verbič 1 in pol, Ivanetič in Bričič po 1 točko itd. —M.

ŠAH - Vodstvo je prevzel Ličina

Presenečenje v zadnjih kolih je pripravil najmanjši udeleženec novomeškega turnirja — Zoran Ličina, ki je nival zmagov za zmago. Sicer smo računali, da se bo dobro uveljavil, toda takih uspehov nismo pričakovali. Ima 7 točk, toda odigral je štiri partije več, kot drugoplasirani Slavko Sitar. Le malo mu je manjkalo, pa bi ne pričakovano osvojil II. kategorijo. Sitar je s šestimi zmagami iz šestih partij trenutno na drugem mestu, toda vse kaže, da mu tudi tokrat prvenstvo ne bo uslo. Ker je dr. Golc zaradi boleznih odstopil, mu je zelo nevaren konkurent ing. Sodnik, ki je začel pridno nabirati točke. Z zmago nad Ličino in z remijem s »Kraljem renjev« Pinkom, se je iz sedmega mesta dvignil na tretje. Škerjč je v 6. in 7. kolu ni odigral nobene partije, zato je njegov položaj

ostal nespremenjen. V zadnjih kolih se je močno dvignil tudi Mihelin, ki ima odigrane skoraj vse partije. Fink je na tem turnirju prevzel vlogo Škerjca s prejšnjega turnirja. Rani za remijen mu daje malo upanja na boljši uspeh, toda v tolažbo mu je lahko le to, da ima sedaj lažje nasprotnike. Tudi Jenko in dr. Savelj sta zabavila novo zmagov, vendar se njun položaj bistveno ni izpremenil. Najmanj odigranih partij ima Kastelic, ki je večkrat službeno odsoten. Stanje po VII. kolu je naslednje: Zoran Ličina 7 točk, Sitar 6 točk, ing. Sodnik 4 in pol, Škerjč 4 in pol, Mihelin 4 in pol, Fink in Jenko 3 in pol, dr. Savelj 2, Kastelic 1 in pol, Verbič 1 in pol, Ivanetič in Bričič po 1 točko itd. —M.

Neniadoma je umrl okrajni uslužbenec, tovariš

MILEK ŠTEFAN
okrajni cestni nadzornik

Nepozabnega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Okrajni ljudski odbor
Okrajni odbor Zveze borcev — Črnomelj
Osnovna organizacija ZKS — Tribuče

Praznovanje novoletne jelke kot ga še ni bilo

Čeprav je že nekoliko pozno, vendar ne moremo preko številnih dopisov in poročil, ki prihajajo v uredništvo od vseh strani o nadvse lepem praznovanju otroškega praznika — novoletne jelke. Zlasti so se tokrat izkazale organizacije Zveze borcev in vojnih invalidov, Društva prijateljev mladine, Okrajni ljudski odbori, delovni kolektivi, ženske organizacije ter šolska vodstva.

Kronika nesreč

Leve roke so si zlomili v preteklem tednu: posestnikova žena Frančiška Zakrajšek iz Mosta pri Mokronogu, 18-mesečni Jože Fink iz Obrba pri Dolenjskih Toplicah, 3-letna Edita Milošević iz Bušine vasi pri Metliki, Šviljva Plener Antonija iz Novega mesta, 3-letni posestnikov sinček Franc Pižmoh iz Starega trga pri Trebnju in upokojenka Marija Haderbolec iz Metlike.

Brijlin. Med pretepom v gostilni oziroma pred hiyevom je dobil poškodbe na glavi in prsih delavec pri Pionirju Franc Zagar, doma iz Golobinjeka pri Mirni peči.

Malkovec pri Trzinu. Kovaču Jožetu Sinkovcu je med delom v rudniku Krmelj padel tram na desno nogo in mu jo poškodoval.

ODLOK o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru v Novem mestu

3. člen
Od 1. maja do 30. septembra so od 22. do 6. ure in od 1. oktobra do 30. aprila od 21. do 6. ure prepovedana vsa dejanja, ki kakorkoli motijo nočni mir. Izvzete so motnje, ki izvirajo iz industrijskega dela.

4. člen
Vsak državljan mora uravnavati svoje vedenje in ravnanje tako, da ne moti dela, razvedrila in počitka sodelavcev, da varuje javno moralo, pazi na čistoto, ne kvari lepote in zunanega lica mesta, ne dela škoda na javnih prostorih in ne ostraža zdravlje ljudi.

I. SPLOSNE DOLOČBE

1. člen
Vsak državljan mora uravnavati svoje vedenje in ravnanje tako, da ne moti dela, razvedrila in počitka sodelavcev, da varuje javno moralo, pazi na čistoto, ne kvari lepote in zunanega lica mesta, ne dela škoda na javnih prostorih in ne ostraža zdravlje ljudi.

2. člen
Dobrine iz prejšnjega odstavka uživajo upravno kazensko varstvo po določbah tega odloka, kolikor ni za kršitev predpisana strožja kazen po drugih predpisih.

II. VARSTVO MIRU

1. člen
Prepovedano je vsako dejanje na javnem ali zasebnem prostoru, ki moti mir okolice, in sicer je prepovedano:

1. uporabljati zvočnike, radioaparate, gramofone, glasbila ali kakršnokoli druge naprave na tisk način, da občutno motijo okolico;
2. uporabljati motorna vozila, ki niso opremljena z izpušno dušilko; ali voziti z odprto izpušno dušilko;
3. razgrajati ali na druge načine po nepotrebnem delati večji hrup ali ropot.

2. člen
Javni prostori po tem odloku pomeni prostor, ki se uporablja za javni promet, kakor tudi javnosti dostopne prostore.

3. člen
Javni prostori po tem odloku pomeni prostor, ki se uporablja za javni promet, kakor tudi javnosti dostopne prostore.

4. člen
V stanovanjeh, v hiši ali na dvorišču razgrajati ali drugače delovati, ki moti okolico.

Prepovedano je imeti živali, ki slišno motijo nočni mir okolice. (Nadaljevanje prihodnjim)

Objave-mali oglasi

50% popusta

Vsem stalnim naročnikom Dolenjskega lista nudi uprava tedniška 50 odstotkov popusta pri vseh malih oglaših, osmrtnicah, zahvalnih, ponudbah itd. Poslužite se zgodnosti, oglašite v lokalnem tedniku Dolenjski Male oglase sprejemamo do torka popoldne za petkovo številko.

Začet je veljati

Odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o javnem redu in miru, ki ga je Ljudski odbor mestne občine Novo mesto sprejel na 12. seji št. X. 1953 in ki je izšel v Uradnem listu LRS štov. 43 z dne 30. decembra 1953.

ZAHVALA

Uprava Vajeniškega internata v Novem mestu se najlepše in javno zahvaljuje tovarišem občnikom in podjetjem, ki so s svojimi prispevki, delom in storitvami omogočili, da je bil urejen hodnik v internatu, da so naredili novo vrata, poskrbeli za robljenje rib, kranje itd., ki so s skratka pomagali vajencem do raznih izboljšav v internatu.

Prav posebno hvala gre mlazskemu mojstru Barbiču iz Kandičev, steklarju Romanu Doljaku, tov. Vrančičevi, upravniku Mestne šivalnice, ter podjetjem: mlazstvu iz Mirne Peči, Pionirju iz Novega mesta, Mestnemu mlazstvu Novo mesto ter mlazstvu Francu Strašku v Novem mestu. Uprava Vajeniškega internata Novo mesto

ZAHVALA

Zvezl vojaških vojnih invalidov. Gradac, se najlepše zahvaljuje za poslano darilo ob novoletni jelki.

Hicrati se zahvaljujem tudi tov. Simoniju, ker mi je dostavil darilo osebnu na dom. P

Matilda Rus, — Gradac
Dobravice 70 — Gradac

Občni zbor novomeške podružnice Planinskega društva

V torek, 19. januarja, bo ob 18. uri zvečer v gostilni Vrhnovnik v Novem mestu redni letni občni zbor novomeške podružnice Planinskega društva. K obilni udeležbi vabi odbor!

Gibanje prebivalstva v Črnomlju

V času od 2. do 9. januarja se je v Črnomlju rodil 1 otrok. Porok in smrtnih slučajev ni bilo.

Gibanje prebivalstva v Novem mestu

V času od 4. do 11. januarja se je v Novem mestu rodilo 35 otrok, od teh 12 deklet in 23 dečkov. Poroke so bile 3; umrlo je 5 oseb, od tega 2 ženski in 3 moški.

Poročili so se: Strumbelj Karel, čevljarški pomočnik, in Božič Ana, poljska delavka, oba iz Novega mesta. Lavrič Jože, električar, in Slavka Ana, tkalka, oba iz Novega mesta. Maksimovič Peter, vojni uslužbenec z Reke, in Suhliškič Metka, trizirska pomočnica iz Novega mesta.

Umrli so: Novljanec Dolene Gvičič, star 79 let, iz Novega mesta. Gospodinja Jarc Ana, stara 36 let, iz Jami pri Dvoru. Tesar Rakošek Anton, star 64 let, iz Dol. Straže. Znidaršič Matija, tesar, star 74 let, iz Črnomlja.

Kako je končal Hitler?

(Iz knjige Churchillovih spominov na drugo svetovno vojno)

HITLERJEV SKLEP

Sredi aprila (1945) je bilo že jasno, da bo Hitlerjeva Nemčija kmalu popolnoma uničena. Invazijske armade z Zapada in Vzhoda so prodrale z vso silo in prostor med njima je postal ožji iz dneva v dan. Hitler je tuhtal, kje bi dal svoj zadnji odpor. Se 20. aprila je mislil, da bi zapustil Berlin in ustvaril »južno trdnjavo« v Bavarskih alpah. Ta dan je imel sestanek z glavnimi nacističnimi vodji. Ker je bila dvojna nemška fronta, na Zapadu in na Vzhodu, v neposredni nevarnosti, da bo presekana z velikimi prodori zavezniških armad na dvoje, je Hitler pristal, da se vzpostavijo dve posebni komandi. Na severu naj bi prevzel vojaško in civilno oblast admiral Dönitz. Dobil je posebno nalogo, da pripelje na nemška tla okrog dva milijona beguncev z Vzhoda. Na jugu pa naj bi preostalih nemških armad poveljeval general Kesselring. Ta ukaz bi dobil veljavo, če pade Berlin.

Dva dni kasneje, 22. aprila, je povedal Hitler svoj naj-

višji in dokončni sklep, da ostane v Berlinu do konca. Rusi so kmalu docela obkolili mesto in Hitler sploh ni mogel več kontrolirati dogodkov. Ostalo mu je le eno: da v ruševinah mesta organizira svojo lastno smrt. Nacističnim vodjem, ki so ostali z njim, je

sporočil, da bo umrl v Berlinu. Göring in Himmler sta takoj po konferenci 20. aprila odgovorila z mislimi o mirovni pogajanjih. Göring je odšel na jug in sodil, da je Hitler s tem, ko se je odločil ostati v Berlinu, dejansko abdiciral. Zato je (Göring) hotel dobiti potrdilo, da lahko on uradno nastopa kot firerjev naslednik. Odgovor je bil tak, da so ga trenutno odstavili z vseh položajev.

HITLERJEV SAMOMOR

Od vodilnih osebnosti Tretjega Rajha sta do konca ostala s Hitlerjem samo Goebbels in Bormann. Ruske armade so se že borile po berlinskih ulicah. Hitlerjev delovni dan se je začel normalno, z običajnim delom v pisarni, ki je zaradi letalskih napadov bila v podzemskem zaklonišču. Prišlo so novice o Mussolinijevi smrti. Bil je usoden čas. Hitler je 30. aprila mirno obedelav s svojimi spremljevalci. Po obedu je vsakemu dal roko, nato pa se umaknil v svojo privatno sobo. Ob pol štiri so začuli strel.

Člani njegovega osebne spremljevalstva so stopili v sobo in našli Hitlerja na divanu; ob njem je ležal revolver. Ustrelil se je bil skozi usta. Eva Braun, s katero se je bil zadnje dni na skrivaj poročil, je mrtva ležala poleg njega. Eva se je bila zastrupila. Obe trupli so na dvorišču sezgali in Hitlerjeva pogrebna grmada je ob čedalje hušjem bobnenju ruskih topov oznanjala žalosten konec Tretjega Rajha.

Ostali nacistični vodje so se zbrali k zadnji konferenci. Poskušali so se pogajati z Rusi, toda Zukov je zahteval brezpogojno vdajo. Bormann se je hotel prebiti skozi ruske linije in je izginil brez sledu. Goebbels je zastupil svojih šest otrok, nato pa ukazal nekemu esesovcu, da je ustrelil njega in njegovo ženo. Ostali člani Hitlerjevega glavnega štaba so padli v roke Rusom.

Najnevarnejši tovor v zgodovini

Najnevarnejši poklic na svetu imajo nedvomno šoferji, ki prevajajo eksploziv, saj lahko pri najmanjšem pretrusu eksplozija. Čudno, da pred takim avtomobilom vse beži.

Nedavno pa so v Kanadi prepeljali še strašnejši in nevarnejši tovor kakor je eksploziv. Velikanska vrata laboratorija za proučevanje atomske fizike pri Chalk Riveru smatrajo za najbolj skrbno varovana vrata na svetu. Pred njimi noč in dan stojijo četa, s strojnimi orožji in stražarji. Nekega večera pa so se ta vrata odprla, o stražarjih pa ni bilo duha ne sluha. Skoznje je prišel kamion, ki je vlekel za sabo veliko prikolico, skrbno pokrito s plahuti iz gumirane plastne. Nikjer blizu živ duše, razen nekaj novinarjev, ki so fotografirali ta nenavaden prizor. Na pekičih je namreč bil aluminijški trak, v njem pa 2 in pol tone največje atomske tovora, ki je bil kdaj koli prepeljan s kakim promernim sredstvom.

Pred nekaj meseci se je bila pokvarila ena od velikih atomskih peči. Posledica je bila ta, da je cela peč postala radioaktivna. Skupaj z velikim rezervoarjem tako imenovane težke vode, zelo važnega atomskega materiala. Pokvarjena peč je bila seveda neuporabna tudi zato, ker se ji učenjaki zaradi nevarnih radioaktivnih izžarjevanj niso smeli približati. Zato je bilo treba iz te atomske peči odstraniti velik rezervoar z radioaktivno težko vodo.

Strah ima velike oči

Vesela zgodba

Dvajset let je že od tega, kar vam bom zdaj povedal. Se nikoli prej nisem videl strahu — takrat sem ga pa in zdaj vem kakšen je ...

Leta 1941, prvo leto italijanske okupacije, smo kot na vodi priredili v Prosvetnem domu miklavžev večer z obdarovanjem otrok. Za to prireditev smo kajpada morali dobiti potrebno dovoljenje od italijanske policijske komisarijate. No, miklavževanje se je pisalo in bili smo prav sredi obdarovanja, ko se naenkrat pokaže izza kulisa črna kodrasta glava italijanskega civilnega detektiva. Brbljal je, močno mahal z rokami in neklical z odra. Ko sem stopil za kulise me je zelo vlnudno nadrl. Čeč da smo dali na oder »colora slovenca«. Debelo sem ga porjedal

in se čudil. Oprezoval sem po vsem odru, kjer naj bi bila kaka slovenska zastava, vendar je nisem mogel najti. Odjadal sem z glavo in dejal, da se moti. Tedaj pa je zmagovalno iztegnil roko in bliskajočih očih pokazal na zaveso: »Ecco! Toliko, da nisem bruhnil v smeh, ko sem zagledal ta »strah«. Glavna zavesa je bila modra, stranske zavesa rdeča, rdeča je bil pogrnjen tudi Miklavžev stol, pod stolom pa je ležalo neko staro umazanobelo kulisno platno!

»Ecco, bandera slovenca!« je ljubезno in lističe dejal detektiv in zahteval, da se prireditev gladko konča. Med tem, ko se je na odru obdarovanje nadaljevalo, je tekla za odrom brdka pravda za »bandero slovenca«. Možaka smo na vse načine prepričevali in mu dokazovali, da ni nikake nevarnosti, on pa je tiščal svojo in ni odstopil od svojih zahtev. Po dajšem prerekanju smo dosegli toliko, da sicer lahko nadaljujemo, vendar le pod pogojem, da takoj odstranimo vse znake slovenstva. No, kaj nam je kazalo? Spustili smo zastor in prekinili obdarovanje.

V dvoranji je zahrudno, živžganja je bilo kot bi spustil vse peklenske. Stopil sem ved zastor, pomiril ljudi in jim nagnal, kakšno grozovito pregreho smo naredili, kar bi utegnla nova (italijanska) oblast smatrati za veljeizdajo. Obljubil sem, da bomo v najkrajšem času nadaljevali Med tem pa so inspicienti in kulisni postavljaji odstranili izpost prestola umazano kulisno platno, ter pogrnili namesto njega rumeno zaveso — in strah je bil porjen. Detektiv se je smehljaj in dejal: »Va bene!« potegnili smo zastor in nadaljevali z obdarovanjem.

Ko smo naslednje leto spet prošli za prireditev miklavževanja, je policijski komisar, Čučelji smo mu rekli, dolgo časa študiral ali naj ga izda ali prošnjo zavrne.

Končno me je zadnji dan popoldne poklical na policijski komisariat. Ko sem vstopil je bil »zatopljen« v neke spise. Povedal sem mu, po kaj sem prišel. Tedaj pa je namrgodil obraz in mi v hrvatskem jeziku naredil dolgo moralno pridigo in močno podrtal naš lanski pregrešek z »bandero slovenca«. Poudaril je, da je kaj takega zelo nevarno (ni pa povedal ali za nas ali za »madre Italijo«). Končno je dovoljenje izdal pod pogoji, da ja ne bo na odru kakih slovenskih barv, kot lansko leto. Pod častno besedo sem tu obljubil in to »častno besedo« smo tudi držali.

Scena je bila sestavljena samo iz plavih zaves, ker smo jih to leto imeli nekaj več, Miklavžev prestol je bil rumen, zato so pa angleški naredili revolucijo in so se oblekli v bele, modre in rdeče obleke in se tako zelo razvrstili, da smo lepo videli dve slovenski zastavi. Ker pa so bili ti »zgolj duhovi«, čedkane punčke, so detektivji buljili le v njihove obrazke, oblek pa niso opazili. Ko je bilo že vsega konec in so se ljudje že razhajali, je enega izmed detektivov le uščinilo. Prišel je v garderobo in iskal angleške, čeč da so bili sumljivo oblečeni. Strah mu je gledal iz izbuljenih oči, ko je iskal angleška oblačila, ki pa so bila sedaj začudno vsa snežno bela, angleški pa so se že izpremenili iz »zgolj duhovi« v čedne punčke z iskrimi očmi, ki so končno le pritegnile detektiva, da je nozabil na oblečke. Začel je bivšim angležem dvoriti, toda že so se vračje punčke spet spremenile v »zgolj duhove« in — izginile. Naenkrat je bila garderoba prazna.

Detektiv je še enkrat poparil nekaj godrnjal o »colori slovenca« in o angležkih, potem pa je z dobim nosom odšel. Kolikor nas je še ostalo v sobi smo mu spodobno in zelo vlnudno voščili buono notte — potem pa smo se reamno strahu na ves glas nasmejali.

Kako je kapituliralo Hitlerjevo rodno mesto

Avstrijsko mestece Braunau, ki so ga celo avstrijski zemljevidi komaj označevali, je bilo doživelo klavno slavo, da je postalo rojstni kraj firerja nemškega nacizma Adolfa Hitlerja. Nikoli v svoji nepomembni in tihi zgodovini ni doživelo takega razburjenja kakor 1. maja 1945. leta, ko se je Trinajsta ameriška divizija pripravljala, da spremeni Braunau v prah in pepel.

Prejšnji dan so bile ameriške čete prišle do reke in sporočile mešancom, naj se vdajo. Nacisti so v odgovor pognali v zrak most, ki je spajal Braunau s Simbachom na drugem bregu, kjer so se utaborili Amerikanci.

Prvega maja je župan osvobodjenega Simbacha odvedal v Braunau in izročil tamšnemu županu ultimatum Amerikancev: »Brezpogojno v daja do popoldne, sicer bomo mesto porušili.«

»Le vjdajte se,« jim je svetoval še sam župan Simbacha. »Nesmiselnost je, da bi se upirali, saj vidite, da smo vojno zubili!«

Ure so minevale, pomladni dan je bil čudovito lep. Deset, enajst, enajst in trideset minut. Se pol ure ...

Ob tridesetih na dvanajst so tri ameriške baterije naperile svoje topove proti Braunau in čakale povelja. Minute so bliskovito bežale.

»Zvezda sodnijske kronike« ali ex kralj Peter

Ko je bil Peter Karadžordžević še kralj, njegovo ime res ni bilo tolikrat debelo tiskano v časopisih kakor je danes, ko se razni senzacionalni bulvaristi listi po vsem svetu ukvarjajo z njegovo osebo. Pa tudi Peter si na vse pretepe prizadeva, da ne pozabijo nanj.

Pariški list »Aurore« je objavil demanti Petra Karadžordževića, čeč da se ni poskušal pomiriti s svojo ženo Aleksandro in da je tožil »Paris Match«, veliki pariški ilustrirani časopis, ki je objavil obširno ilustrirano reportažo o njegovih zakonskih pustolovčinah. V tej reportaži je pisalo, da je za časa nemške invazije v Jugoslaviji »Peterček« tajno, zlasti po svojem »ministru vojske« paktilar s Paveličem in z Nemci. Peter je izjavil, da je bil v angleški aviaciji in se boril na strani zavezničev. Sodeč, da mu je časopis prizadejal moralno in materialno škodo, ga je tožil za odškodnino 50 milijonov frankov. O Petrovem »sodelovanju« v vojni je pa list »Franc Tirsar« napisal tole: »Gospod Peter Karadžordžević misli, da je nosil vojaško uniformo isto, kakor boriti se. Toda med paradiranjem v blešči uniformi in borbo, v kateri živčajo krogle, je nemara precejšnja razlika ...«

Samo tri minute pred popoldnem so trije možje skočili v čoln in jadrno zaveslali proti Amerikancem. Iz čolna je odmevalo razburjeno vpitje: »Počakajte, počakajte! Ne streljajte! Braunau se vda!«

Popoldne so ameriški tanki privozili na ulice mesteca Braunau. O »odporu na življenje in smrt« ni bilo ne sluha. Nemška garnizija, ki naj bi branila firerjev rodni kraj, je zginita ko kaffra. Kaj se je dogajalo v Braunau to usodno popoldne?

Nemški poveljnik, fanatičen nacist, je sklenil, da se bodo branili do zadnje kaplje krvi. Zaman so ga rotili meščani, naj obvaruje mesto uničenja, v skrajnem obupu so začeli demonstrirati, toda poveljnik jih je s svojimi četami najprej razpodel, nato jim pa začel pridigati:

»Če se vdate brez boja, vas bo preziral ves svet!« je vpil. »Braunau bo ostal slaven za vse večne čase, ker je rodno mesto ljubljene nega firerja.« in tako dalje, kot so znali sfanatizirani nacisti, ki jih niti v zadnjem trenutku ni pamer srečala.

Meščane je zmedlo. »Hm, morda prav pravi.« so mrmrali med sabo. »Saj bi bilo res sramota, da se kar tako vdamo.«

Nenadoma je iz množice zadonel tanek, drhteč glas. »S svojim rojstvom nam Hitler ni prinesel

ter je izjavil, da je bil v angleški aviaciji in se boril na strani zavezničev. Sodeč, da mu je časopis prizadejal moralno in materialno škodo, ga je tožil za odškodnino 50 milijonov frankov. O Petrovem »sodelovanju« v vojni je pa list »Franc Tirsar« napisal tole: »Gospod Peter Karadžordžević misli, da je nosil vojaško uniformo isto, kakor boriti se. Toda med paradiranjem v blešči uniformi in borbo, v kateri živčajo krogle, je nemara precejšnja razlika ...«

niti trohico slave, samo nesrečo. Vsi veste, da govorim resnico. Vjdajmo se, vam pravim!«

Bil je to glas drobne, vsem mešancom dobro znane starke. »Prav je povedala!« so se začeli glasovi. »Cemu, vraga, bi mi skrbeli za firerjevo slavo!«

Razpoloženje množice se je bliskovito obrnilo. Nekdo je s puškico pomeril v hrbet nacističnemu poveljniku in sprožil. Čete so ušle v stranske ulice. Župan z dvema odbornikoma je stekel do reke — in Braunau je bil rešen. Po naključju je Hitlerjevo rodno mesto kapituliralo ravno isti dan, ko se je po svetu raznesla novica o njegovi smrti.

In starka, ki je s svojim nastopom rešila Braunau? To je bila Rosa Hörl, mestna babica, ki je pred 56 leti pomagala Adolfu Hitlerju na svet!

ČUDNI POJMI O VZGOJI MLADINE

Nedavno je bil v Črnomlju roditeljski sestanek in še kar dobro obiskani. Po vodenem referatu prosvetnega delavca o razvoju in stanju šolstva od začetka do danes, se je razvila razprava, ki je pokazala, da imajo posamezniki v Črnomlju čudne pojme o pravilni vzgoji današnje mladine.

Neka mati je pripomnila, da dvojna vzgoja, tako različna med seboj, ne more dobro vplivati na duševni razvoj otroka. Ne zdi se ji primerno, je dejala, da se otroci posameznih družin vračajo od verskega pouka v cerkvi ob 8 zvečer in še pozneje, torej v času, ko bi moral biti otrok na vsaki način doma. Ta pripomba je budo razkurla posamezne ženske, ki žele, da bi se otroci vzgajali predvsem v verskem duhu, za drugo vzgojo jim pa ni mar. Odločno so ugovarjale, da nikogar nič ne briga (tudi družbo ne), kako se vzgajajo njihovi otroci. Te malo čudne pojme, je po svoje podprl tudi navzoči odbornik mestne občine Anton Muc iz Čudnega sela. Ta je na osnovi starokoptne teorije, ki nima z današnjo stvarnostjo nič skupnega, postavil zahtevo, da morajo otroci v šoli nazivati učitelje za gospod, gospa in gospodična, čeč

da so ti »obiskovali višje kole in se mora čutiti razlika«. Se pravi, po njegovem imajo ti, ki so obiskovali več šol kot navaden otrok, vso pravico do takih »višjih nazivov«.

Mucu je zelo vlnudno, toda vsestransko utemeljeno odgovorila upraviteljica in poudarila, kako dragocena je pridobitev, da se lahko medsebojno ogovarjamo s tovarišim in tovariščo, ker se prav v tem zrcali enakopravnost in spoštovanje osebnosti ter nerazlikovanja med delovnimi ljudmi. Njo in veliko večino prosvetnih delavcev prav nič ne moti, če jih otroci nazivajo s tovarišim ali tovariščo, pač pa prav nazaprtno! V tem vidi večje zaupanje otroka do vzgojitelja, več človeške topline, kar vse je osnova za večji uspeh vzgoje.

Vsem tistim v Črnomlju, ki jim je vzgoja otrok za kateško srbidružbo, tako odveč, drugačna pa zelo pri srcu, ne glede, kaj bodo otroci pri taki vzgoji postali, pa tole:

Vzgoja otrok je predvsem skrb družbe, kateri ne more biti vseeno, kakšen rod raste na njenih prsih. Od pravilne vzgoje otrok je odvisna bodočnost družbe in

naroda. Naša socialistična družba daje ogromna sredstva za vzgojo in šolanje mladine, saj so na primer na črnomaljski gimnaziji samo štirje dijaki, ki ne prejemo nobene podpore, belokranjski študenti na univerzi pa prav tako dobivajo finančno pomoč okraja, brez katere ne bi mogli končati študija. Mislimo, da ima zato družba vso moralno pravico da nadzira, kdo in kako vzgaja to mladino. To bi si morali zapomniti vsi tisti posamezniki v Črnomlju, pa tudi drugod, ki v vzgoji mladine mislijo drugače kot skupnost in je njihovo mišljenje ali plod zaostalosti ali hude politično-klerikalne zagrizenosti. Tudi potegovanje Antona Muce za osebne odnose med ljudmi, kakršni so tuji v socialistični družbi, niso ravno v ponos ljudskemu odborniku mestne občine.

LOVSKA RESNICA

»Več, zadnjič sem bil v gostilni, pa mi je neki lovec povedal, da je ustrelil ...«
»Tiho, tiho! Nikar ne raznašaj laži naprej. Ni lepo!«

ZA ZABAVO

MED OTROCI
»Kdo pa ima pri vas hišni ključ?«
»Mama.«
»Kakšen ključ pa ima oče?«
»Tak za navijanje ure.«

VIŠJA MATEMATIKA
»Kdo je ta gospod, ki ste ga pozdravili?«
»Ta? To je tretji mož moje druge žene!«

»Vzemite vendar šopek rož za svojo ženo ... Saj veste, kaj govore rože ...«
»Dobro, dajte mi torej eno!«
»Samo eno?«
»Ena zadostuje, ker druge ne bi prišle do besede!«

Kosec kosi v Dolci, žaba mu je v lonci.
Kada kosec za mizo, žaba njemu na mizo, kada kosec v kut, žaba njemu v gut.

»Križ, križ, Matijaž, kam krevljaš?«
»V Novo mesto po nevesto, v Škofjo Loko na poroko, u Vinicu po vilicu, u Griblje po ribje, u Pobrežu malo kruha nam režu, u Karlovcu gradu malo kruha nam dadu.«

»Niš se ne bojte,« je rekel postaven vmlomec mladi vdovi, snisem prileži zaradi vas, pač pa zaradi denarja.«
»Oh, vsi možki ste enaki,« je vzdihnila ljubezni željna vdova.

LOJZE ZUPANČ: VELIKI DNEVI Povest

Oh, tega bi pa res ne smela rečil Stric Jurij se je njenim besedam nasmejal od srca. Ni in ni mu šlo v glavo, kako more biti njegova žena še vedno tako zelo preplašena od fašistov. Takšne volje je bil danes, da je kar pozabil, kako so Mussolinijevi črnosrajčniki vsa leta neljubega gostovanja v Beli krajini ljudem delili zgolj trpljenje in žalost.

»Pobrali naše ljudi ...« je godrnjal. »S seboj odgnali? Beži, beži, stara! Zapomni si, da sekira ne dobi po glavi, dokler si ne napravi topora. Fašistični sekiri pa so naši partizani stesali bet. In tako so fašisti davi — hop, hop! — na vrat na nos zbežali v Rim ...«

»Bog te usliši!« je prikimala starica.

Stric Jurij pa je počasi zlogoval, kakor da bi hotel sleherni besedici dati prvi pomen: »Mussolinijeva Italija je večraj ka-pi-tu-li-ra-ja. Vidiš, Neža, zastojni ne pravijo naši ljudje, da i jakemu volu rog počl ...«

prišel streljati za njo, ker sta z možem brez italijanskega dovoljenja zapustila domačo vas. — — —

»Gmel je tisti radio, gmel,« je ponavljala za stricem in se grenko nasmihala, da ji je stari, uvel obraz bil poln gub. »Pa saj tisto tudi veš, Jurij, da kadar gmi, takrat rado tudi pada ... Mene je tako strah. Kaj pa, če so fašisti kje skriti, če čepe kje za grmovjem in naju zdajje poslušajo?«

Z grozo v očeh se je pričela spet ozirati. In ker v vsi tisti čas zares ni bilo nikogar videti, jo je pričel gruditi še večji strah.

Toda stric Jurij je bil zgneten iz drugačnega testal. »Tako se mi zdi,« je modro napletal dalje svoje misli, »da Dobravčani še sedaj ne vedo, kako so se polentariji vdali. Bogami!« je nazadnje vzkliznil, »ali v tej zapuščenosti vasi zares nihče nima radijskega aparata?«

Obstal je in se oziral radovedno okrog sebe. Kamorkoli je pogledal, povsod so bili še vidni ostanki velikega požara v Dobravcih iz lanskega leta. Povsod razmetano tramovje, ožigi lesenih ostrešij in ožgane skale, revni ostanki nekdanjih zidanih hiš in hlevov.

»Pa pojdiva dalje,« je pričela zdaj siliti teta Neža, ker je stric, stoječ na mestu kakor ukopan, pasel pogled po revščini, ki jo je v to vas zanesla vojna. »Pojdiva, če ne bo Barica rekla, da so beldaki prišli po zijake, hihihi!«

peska na dnu Kolpe. »Pa če bi šlo na jakost, bi i krave zajce lovile,« je pomislil stric Jurij, ki je še v Gradacu zvedel, da je fašistov ko listja in trave nekje na Kočevskem, kjer jim partizani odvzemajo orožje in strelivo, njih pa puste, naj gredo dalje, te dalje proti zahodu.

»Hja, mislili so, da nas bodo zmleli ... Eh, pa naj zdaj vedo, da se na medveda ne gre s šilom,« je dalje premišljeval stric Jurij in zadovoljno brundal pred neakšno staro belokranjsko pesem, ki so jo večini peli samo na piru. »Zdaj jih naši fantje pode pod kotec, hehe! Naj vedo, da pod kotcem ni mogoče pesati ...«

»Da, zlo se z dobrim ne odganja,« je po kratkem razmišljanju glasno spregovoril, kakor bi hotel potrditi pravilnost svojih misli.

»Pa poglejva, ali je vsaj pri Starihovih kdo doma,« se je ustaval in pragu Baričnega doma in krepko potrkal na vrata.

»Ana, kje pa tičeš? Kam si se zabila? Odpri vendar!«

Odstran vrat se je oglasil prestrašen ženski glas: »Kdo je? Kaj hočete?«
»Ubožica, kako je preplašena,« je pomislila teta Neža.
Zdaj se je stric Jurij nasmejal na vse grlo. »Barica, ali naju ne poznaš?« je zaklical s krepkim glasom. »Odpri! Midva sva! Stric Jurij in teta Neža!«
»Prišla sva ti povedat, da je konec vojne!« je zaklicala še teta Neža.
Gospodinja je odprla vezne dveri. Shujšana, bleda in prestrašena se je vrgla v objem tete Neže.
»Kako dolgo vaju je nisem videla!« je zajokala in si v zadregi popravljala črno ruto na glavi.
Vstopili so v hišo, kjer je bila Barica sama z najmlajšo hčerko Rezičo, ki je komaj dobro shodila in je tekala po sobi, loveč se za materino krilo in skrivajoč se za njim, ker jo je bilo strah pred neznanima prihajajočema.

»Kaj zares še ne veste v vaši vasi, da je konec?« je dejal stric Jurij, ki se utrujeno spustil na stol za mizo.

»Kakšen konec?«
»Glej jo! Se vprašuje. Konec! Pravi konec. Fašisti beže, da se kar radi za njimi. Na Kočevskem pa jih ustavljajo naše brigade. Toliko orožja so naši borci že nabrali od njih, ki ga hite metati v stran, da imajo začelo goro pušk, brzostrelk, bomb in topov ...«

»Skoraj ne verjamem,« je Barica mirno spregovorila.

Da, zares ni verjel Stričeve besede je sprejela brez začudenja. Tolikrat je že slišala v zadnjem času od partizanov in in podobne besede, da se fašisti namreč ne bojo dolgo sampašili na naši zemlji! Tolikokrat je bila prevarana v svojem pričakovanju, da je zaradi udarcev usode in izgube moza ter dedeka in zaradi Tijičeta, ki je tako mlad, skoraj še otrok odšel partizine, že zdavnaj izgubila vero v lepše, svejše življenje. Ko je Tijiče odhajal z doma, ji je pred poslavljanjem zašepetal na uho:

»Mama, rad te imam! Vrnil se bom, ko bomo spet svobodno dihali. Njooči za menoj! Vsaki siroti in vsakemu partizanu, ki bi kdajkoli potrkal na naša vrata, odpri in ga nasiti ter napoji. Ti boš dajala njim, ko tvojeja inas ne bo doma, meni bo do dajali drugi ...«

Po teh besedah se je vselej ravnala. Sinova želja ji je bila ukaz. Starova hiša v Dobravcih je tudi potlej, ko dedeka, tarega kovača Miketa ni bilo več med živimi, zločišče gladnih, žejnih in preganjenih. Borci, ranjci, brezdomci, begunci, ki so se za dan ali dva umaknili iz domačih hiš pred besnečimi fašisti, ki so jih ljudji kakor loveci zadrževali, so bili pri Starihovih gospodinjji vselej delajni koščka kruha, kozarca vode in v tople besede. Koliko jih je nastila v teh mesecih, ko Tijičeta ni bilo doma, oh koliko! Kdo jih je prešel! Kdo bi si zapomnil vsa imena!